

Η ΡΩΜΗ ΚΑΙ Η ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ-ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις-ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Των κυρίων ονομάτων του κειμένου να γραφεί η ονομαστική, γενική και αφαιρετική πτώση.
2. Να μεταφέρετε τα δευτερόκλιτα προσηγορικά ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
3. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα προσηγορικά ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και να δηλώσετε το γένος τους.
4. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις και στους δύο αριθμούς των τριτοκλίτων ουσιαστικών που σχηματίζουν τη γενική πληθυντικού με κατάληξη «-ium».
5. Των προσηγορικών ονομάτων του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις (εφόσον υπάρχουν) του άλλου αριθμού.
6. *omnes gentes*: Να κλιθούν μαζί και στους δύο αριθμούς.
7. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη εφόσον αυτό είναι δυνατόν.
8. Να μεταφερθούν τα ρήματα του κειμένου στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού στο χρόνο, στην έγκλιση και στη φωνή που βρίσκονται.
9. Να μεταφερθούν τα ρήματα της 1ης συζυγίας του κειμένου στο πρώτο και στο δεύτερο πρόσωπο και των δύο αριθμών της οριστικής του μέλλοντα ενεργητικής φωνής.
10. Να μεταφερθούν τα ρήματα της 2ης συζυγίας του κειμένου στο αντίστοιχο πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα, παρατατικού και μέλλοντα ενεργητικής φωνής.
11. Να μεταφερθούν τα ρήματα της 4ης συζυγίας του κειμένου στο αντίστοιχο πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα, παρατατικού και μέλλοντα ενεργητικής φωνής.
12. Να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι όλων των ρημάτων του κειμένου στην ενεργητική φωνή.
13. Να γραφούν ολογράφως οι αριθμοί: VI, XIV, XX.

14. Στις παρακάτω ομάδες λέξεων να υπογραμμίσετε τις παρείσακτες. Τι κοινό έχουν με τις υπόλοιπες λέξεις της ομάδας και ως προς τι διαφοροποιούνται από αυτές;
- α) *expugnavit, superavit, dimicavit, profligavit, delevit, reportavit, complevit, revocavit.*
- β) *genti, cladi, duci, vi, agri.*
- γ) *annum, elephantum, populum, agrum, pavidum, eum.*
- δ) *delere, complere, admonere, placere, seiungere, componere.*
- ε) *reportaverunt, audiverunt, superaverunt, expediverunt, dimicaverunt, expugnaverunt.*
- στ) *superatum, expugnatum, auditum, profligatum, revocatum, reportatum, compositum.*
- ζ) *Carthaginiensis, Cannensis, omnis, insidiis.*
15. Να ξαναγραφούν οι παρακάτω περίοδοι, αφού μεταφερθούν τα ρήματα στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού (στο χρόνο και στην έγκλιση που βρίσκονται) και γίνουν, όπου χρειάζεται, οι αναγκαίες τροποποιήσεις ώστε οι νέες προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές. Να μη θίξετε τις περιόδους εκείνες που δεν είναι δυνατόν να τροποποιηθούν ή αν τροποποιηθούν δεν παρέχουν αποδεκτό νόημα:
- α) *Dux Romanorum copias barbarorum profligavit.*
- β) *Alpes Italiam ab Gallia seiungunt.*
- γ) *Hic viginti annos in Gallia complevit.*
- δ) *Milites ex insidiis hostium se expediunt.*
- ε) *Hic cum hostibus dimicavit et copias eorum profligavit.*
- στ) *Vos pavidam magnam cladem audivistis.*
- ζ) *Frustra cum Carthaginiensibus bellum componere cupivit.*
- η) *Illi magnam victoriam reportavere.*
- θ) *Hannibal Saguntum vi expugnavit.*
- ι) *Nos Hannibalem cum elephantis Alpes transire audimus.*
- ια) *Frustra bellum componere cupivimus.*
- ιβ) *Tu copias revocavisti in Africam.*

16. Να μεταφέρετε το ρήμα των παρακάτω προτάσεων στην οριστική παρακειμένου ενεργητικής φωνής, εφόσον αυτό είναι νοηματικώς δυνατόν:
- α) *Ille copias barbarorum superabit.*
 - β) *Alpes Italiam ab Gallia seiungunt.*
 - γ) *Milites ex insidiis hostium se expediunt.*
 - δ) *Hi cum hostibus dimicabant et copias eorum profligabant.*
 - ε) *Nos hostem cum elephantis montes transire audimus.*
 - στ) *Denique Romani victoriam reportabunt.*
 - ζ) *Tu sex annos in Italia complebis.*
 - η) *Pavidus dux hostium copias suas revocat.*
 - θ) *Hannibal dux Carthaginiensium erat.*
 - ι) *Nos amici sumus.*
17. Να επιφέρετε τις απαιτούμενες διορθώσεις ώστε οι προτάσεις που ακολουθούν να είναι συντακτικώς και νοηματικώς αποδεκτές. Αν κάποια πρόταση είναι αποδεκτή, να μην την θίξετε:
- α) *Hannibal barbaros gentes bello superavit.*
 - β) *Populus magnam cladem pavidus audit.*
 - γ) *Hannibal in Hispania cum multis gentis dimicavit.*
 - δ) *Magnum mons Galliam ab Italia seiungit.*
 - ε) *Milites ex insidiis hostium se expedivit.*
 - στ) *Frustra ego illum bellum componere cupivi.*
 - ζ) *Romani copias suos revocant in Italia.*
 - η) *Duces pavidus caedem audiverunt.*
 - θ) *Nostri milites cum hostis dimicavere.*
 - ι) *Nos pavidus audivimus hostes delere agros nostros.*
18. Να μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση ή στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού τους κλιτούς τύπους των παρακάτω προτάσεων. Να μη θίξετε τις προτάσεις εκείνες οι οποίες, αν μετασχηματισθούν, δεν παρέχουν αποδεκτό νόημα.
- α) *Montes duos populos seiungunt.*
 - β) *Cum hoste dimicavit et eum profligavit.*
 - γ) *Ille omnes gentes superavit.*
 - δ) *Nos bellum componere non possumus.*

- ε) *Carthaginienses in Africam Hannibalem revocavere.*
- στ) *Frustra rex bella componere cupivit.*
- ζ) *Magnam cladem pavidi audivimus.*
- η) *Ex magno periculo se expediverunt.*
- θ) *Ibi quattuordecim annos complevit.*
- ι) *Cum gentibus barbaris dimicavistis et victorias reportavistis.*
- ια) *Claros duces superavit et magnas urbes expugnavit.*
- ιβ) *Tu populos feroces profligavisti.*
19. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τους ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς του κειμένου.
20. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τους ετερόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς του κειμένου.
21. Να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των τύπων που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση.
22. Να εντοπίσετε τους κλιτούς τύπους που βρίσκονται σε αιτιατική και να δικαιολογήσετε την πτώση τους.
23. Να προσδιορίσετε το είδος του απαρεμφάτου του κειμένου και να δικαιολογήσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκεται. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου του.
24. Να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς των χρονικών προτάσεων του κειμένου.²⁶
25. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και να προσέξετε τη σύνταξή τους.
26. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
27. Να εντοπίσετε τις λέξεις του κειμένου που έχουν ετυμολογική σχέση με αντίστοιχες λέξεις της Ελληνικής (αρχαίας και νέας).
28. Να μεταφραστούν στα Λατινικά:
- α) *Όταν οι Ρωμαίοι πληροφορήθηκαν την καταστροφή, θρήνησαν πολύ για την τύχη τους.*

²⁶ Ένας από τους επιμέρους διδακτικούς στόχους του Μαθ. XI είναι η διδασκαλία της έκφρασης του προτερόχρονου στις χρονικές προτάσεις.

- β) Μόλις εκείνος βρέθηκε στη Γαλατία, οι κάτοικοι του ανήγγειλαν την μεγάλη σφαγή.
- γ) Αφού νίκησε στον πόλεμο πολλούς άγριους λαούς, διάβηκε στην Ιταλία.
- δ) Μόλις συμπλήρωσε έξι χρόνια στην Ισπανία, οι Ρωμαίοι τον ανακάλεσαν στη Ρώμη.
- ε) Αφού κατέλαβαν με δόλο την πόλη, την κατέστρεψαν.
- στ) Όταν συμπλήρωσε είκοσι χρόνια ως εξόριστος στη χώρα του Πόντου, οι Ρωμαίοι αποφάσισαν να τον ανακαλέσουν στη Ρώμη.
- ζ) Αφού έδωσε μάχη με τους κατοίκους και κέρδισε τη νίκη, κατέστρεψε τις πόλεις και τους αγρούς τους.
29. Με τις ομάδες λέξεων που σας δίνονται να κατασκευάσετε ισάριθμες αποδεκτές προτάσεις, αφού τοποθετήσετε την κάθε λέξη στον κατάλληλο τύπο και στην κατάλληλη θέση. Τα ρήματα να τεθούν σε οριστική παρακειμένη ενεργητικής φωνής. Να προσέξετε ώστε το νόημα να είναι αποδεκτό:
- α) *dimico, Romani, apud, Carthaginenses, cum, Cannae.*
- β) *compleo, in, ille, annus, Hispania, multus.*
- γ) *bellum, gens, ferox, Scipio, supero.*
- δ) *vis, urbs, Hannibal, expugno.*
- ε) *pavidus, magnus, clades, Xerxes, audio.*
30. Να μελετήσετε τα παρακάτω παραδείγματα και να επισημάνετε τη σημασιολογική διαφορά ανάμεσα στην αφαιρετική «bello» και στην εμπρόθετη αφαιρετική «in bello»:
- α) *In bello pericula audacia propulsabant.* (βλ. Μάθ. IV)
- β) *Omnes gentes Hispaniae bello superavit.* (βλ. Μάθ. XI)
31. Να εντοπίσετε τη σημασιολογική διαφορά μεταξύ των δύο περιόδων της κάθε ομάδας:
- I. α) *Postquam quattuordecim annos in Italia complevit, Carthaginenses eum in Africam revocaverunt.*
- β) *Ubi quattuordecim annos in Italia complevit, Carthaginenses eum in Africam revocaverunt.*
- II. α) *Postquam Alpes transiit, cum Romanis dimicavit.*
- β) *Ubi Alpes transiit, cum Romanis dimicavit.*

2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Συμπλήρωση κενών

1. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Τα ρήματα με τα οποία θα συμπληρώσετε τα κενά, να τεθούν σε οριστική παρακειμένου. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές:
 - α) *Hannibal dux Carthaginiensis* *Vicesimo sexto anno*
suae omnes gentes Hispaniae *superavit.* (bellum, sum, vita)
 - β) *Postquam Carthaginienses Saguntum vi*, *cum*
in (elephas, expugno, Italia, transeo)
 - γ) *Milites nostri ex* *hostium se*
(expedio, insidiae)
 - δ) *Milites copias* *et*
(profligo, hostis, deleo)
 - ε) *Apud Ticinum copiae Carthaginiensium* *Romanorum*
..... *et magnam victoriam* (copiae,
profligo, reporto)
 - στ) *Vos* *cladem*
(magnus, pavidus, audio)
 - ζ) *Ubi rex hostium* , *pavidus revocavit*
copias suas. (audio, clades)
 - η) *Frustra Carthaginienses victoriam*
(reporto, cupio)
 - θ) *Scipio copias Carthaginiensium* *et victoriam*
(reporto, supero)
 - ι) *Romulum et Remum lupa* *Romulus de suo nomine*
Romanos (appello, nutrio)
 - ια) *Ubi*..... *hostes adventare*, *cum eis*
..... (audio, paro, Hannibal, dimico)
 - ιβ) *Postquam hostes de collibus*, *militum*
..... (advolo, caedes, perpetro)

2. Να συμπληρώσετε στις παρακάτω χρονικές προτάσεις τον χρονικό σύνδεσμο «postquam» ή «ubi» που λείπει:

- α) *bello superavit omnes gentes Hispaniae, Aples transiit.*
β) *populus cladem audivit, terror animos omnium occupavit.*
γ) *speculatores hostes prope esse nuntiaverunt, milites arma ceperunt.*
δ) *copias hostium profligavit, urbes eorum delevit.*
ε) *ex insidiis hostium se expedivit, cum eis dimicavit et eos profligavit.*

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής «σωστό-λάθος»

1. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθές ή εσφαλμένες και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Ex insidiis hostium me expedivi.</i>	☐	☐
β) <i>Ex insidiis hostis me expedivi.</i>	☐	☐
γ) <i>Ex insidiis hostium te expedivisti.</i>	☐	☐
δ) <i>Ex insidiis hostis se expedivere.</i>	☐	☐
ε) <i>Ex insidiis hostium se expedivit.</i>	☐	☐
στ) <i>Hannibal cum elephantibus Alpes transiit.</i>	☐	☐
ζ) <i>Romani illum in Romam revocaverunt.</i>	☐	☐
η) <i>Carthaginenses Hannibalem in Africam revocavere.</i>	☐	☐
θ) <i>Ibi Hannibal complevi quattuor annos.</i>	☐	☐
ι) <i>Vos pavidos audivisti Cannensem cladem.</i>	☐	☐
ια) <i>Hannibal cum omnibus gentibus dimicavit et eos superavit.</i>	☐	☐
ιβ) <i>Hannibal Alpes cum elephantis transire paravit.</i>	☐	☐

2. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Carthaginenses et Romani amici fuere.</i>	☐	☐
β) <i>Romani cladem copiarum suarum apud Cannas pavidu audiverunt.</i>	☐	☐

γ) <i>Alpes Galliam ab Italia seiungunt.</i>	☐	☐
δ) <i>Hannibal viginti annos in Italia complevit.</i>	☐	☐
ε) <i>Hannibal cum P. Scipione dimicavit et
victoriam reportavit.</i>	☐	☐
στ) <i>Fabius Maximus ex insidiis Hannibalis se expedivit.</i>	☐	☐
ζ) <i>Hannibal quattuordecim annos natus omnes gentes
Hispaniae bello superavit.</i>	☐	☐
η) <i>Apud Zamam Scipio cum Hannibale dimicavit et
victoriam reportavit.</i>	☐	☐
θ) <i>Apud Cannas Hannibal copias Romanorum delevit.</i>	☐	☐
ι) <i>Hannibal sex et viginti annos natus Saguntum vi
expugnavit.</i>	☐	☐
ια) <i>Hannibal Alpes cum elephantis transiit.</i>	☐	☐
ιβ) <i>Romani Saguntum vi expugnaverunt.</i>	☐	☐

III. Ερωτήσεις - Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Η έκφραση «se expedivit» σημαίνει:

α) απελευθερώνω.	☐
β) ξεφεύγω.	☐
γ) γλυτώνω.	☐
δ) απελευθερώσε.	☐
ε) κατέφυγε.	☐
στ) ξέφυγε.	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

2. Ο τύπος «bello» στην πρώτη περίοδο του κειμένου συντακτικώς είναι:

α) αφαιρετική του μέσου.	☐
β) αφαιρετική του τρόπου.	☐
γ) αφαιρετική του χρόνου.	☐
δ) αφαιρετική της ιδιότητας.	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

IV. Ερωτήσεις - ασκήσεις σύζευξης

1. Στηριζόμενοι στο κείμενο να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Τέσσερις προτάσεις που καταχωρίζονται στη στήλη των απαντήσεων δεν ανταποκρίνονται σε αντίστοιχες ερωτήσεις.

Ερωτήσεις

Απαντήσεις

1) ☐ <i>Eratne Hannibal dux Carthaginiensis an Romanus?</i>	α) <i>Galliam ab Hispania.</i>
2) ☐ <i>Quas terras Alpes seiungunt?</i>	β) <i>Cum P. Scipione.</i>
3) ☐ <i>Quocum Hannibal apud Zamam dimicavit?</i>	γ) <i>Galliam et Italiam.</i>
4) ☐ <i>Cuius ex insidiis Hannibal in agro Falerno se expedivit?</i>	δ) <i>Fabii Maximi.</i>
5) ☐ <i>Quot annos in Italia Hannibal complevit?</i>	ε) <i>Carthaginiensis.</i>
6) ☐ <i>Quis apud Cannas copias Romanorum profligavit?</i>	στ) <i>P. Scipionis.</i>
7) ☐ <i>Quorum copias apud Cannas Carthaginienses delevere?</i>	ζ) <i>Quattuordecim annos.</i>
8) ☐ <i>Erantne Carthaginienses et Romani amici?</i>	η) <i>Quattuor et viginti annos.</i>
	θ) <i>Hannibal.</i>
	ι) <i>Romanorum.</i>
	ια) <i>Certe.</i>
	ιβ) <i>Minime vero.</i>

2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τις σημασίες που δίνονται στη Β΄ στήλη αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν δύο σημασίες των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λατινική λέξη, την οποία θα πρέπει να συμπληρώσετε, ενώ στην Α΄ στήλη υπάρχουν δύο λατινικές λέξεις των οποίων δεν δίδονται οι αντίστοιχες σημασίες, τις οποίες επίσης θα πρέπει να συμπληρώσετε:

A	B
1) <i>pavidus</i>	☐ έθνος, λαός
2) <i>dimico</i>	☐ απελευθερώνω
3) <i>supero</i>	☐ αγωνίζομαι
4) <i>clades</i>	☐ συμπληρώνω
5) <i>profligo</i>	☐ μάταια
6) <i>compleo</i>	☐ κατατροπώνω
7) <i>gens</i>	☐ έντρομος
8) <i>frustra</i>	☐ καταστροφή
9) <i>cupio</i>	☐ ανακαλώ
10) <i>revoco</i>	☐ επιθυμώ
11) <i>dux</i>	☐ διέρχομαι
12) <i>seiungo</i>	☐ στρατηγός
13)	☐
14)	☐

3. Βάσει του κειμένου να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τους όρους της Β΄ αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν τέσσερις όροι των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λέξη.

A	B
1) <i>gentes</i>	☐ κατηγορηματικός προσδιορισμός
2) <i>bello</i>	☐ υποκείμενο
3) <i>pavidus</i>	☐ παράθεση
4) <i>Fabii Maximi</i>	☐ γενική αντικειμενική

5) *Hispaniae*

6) *populus*

- αφαιρετική του μέσου
- αντικείμενο
- αφαιρετική του τρόπου
- κατηγορούμενο επιρρηματικό
- γενική υποκειμενική
- γενική κτητική

4. Να γράψετε μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λατινικής περιόδου. Υπάρχουν τέσσερις περίοδοι στα Ελληνικά των οποίων δεν δίδονται οι αντίστοιχες στα Λατινικά.

A

1) *Ille septem et viginti annos natus omnes hostes bello superavit.*

2) *Hannibal, filius Hamilcaris, clarus dux Carthaginensis fuit.*

3) *Ex insidiis Romanorum Carthaginenses se expediverunt.*

4) *Urbes vi expugnavit et copias gentium ferocium profligavit.*

5) *Alpes, quas Hannibal cum elephantis transiit, seiungunt Galliam ab Italia.*

6) *Romani pavidi magnam caedem audiverunt.*

7) *Illi cum hostibus ferocibus dimicavere et eos superavere.*

8) *Illi cum multis hostibus ferocibus dimicavere et victoriam reportaverunt.*

B

- Έντρομοι οι Ρωμαίοι πληροφορήθηκαν τη μεγάλη καταστροφή.
- Από την ενέδρα των Ρωμαίων οι Καρχηδόνιοι ξέφυγαν.
- Εκείνος σε ηλικία είκοσι έξι χρονών όλους τους εχθρούς νίκησε στον πόλεμο.
- Ο Αννίβας, ο γιος του Αμίλκα, υπήρξε ένδοξος στρατηγός των Καρχηδονίων.
- Πόλεις κυρίευσε με τη βία, και στρατιωτικές δυνάμεις άγριων εθνών κατατρόπωσε.
- Οι Άλπεις, τις οποίες ο Αννίβας με ελέφαντες πέρασε, χωρίζουν τη Γαλατία από την Ιταλία.
- Εκείνοι με άγριους εχθρούς αγωνίστηκαν και τους νίκησαν.
- Εκείνοι με πολλούς άγριους εχθρούς αγωνίστηκαν και κέρδισαν τη νίκη.
- Έντρομοι οι Ρωμαίοι πληροφορήθηκαν τη μεγάλη σφαγή.

- Ο Αννίβας, ο γιος του Αμίλκα, υπήρξε ένδοξος Καρχηδόνιος στρατηγός.
- Πόλεις κυριεύσε με πόλεμο, και στρατιωτικές δυνάμεις άγριων εθνών συνέτριψε.
- Εκείνος σε ηλικία είκοσι επτά ετών νίκησε στον πόλεμο όλους τους εχθρούς.

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω περίοδοι ευσταθούν συντακτικώς και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο. Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας στην περίπτωση που θεωρείτε κάτι εσφαλμένο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Hannibal bellum cum hostibus componere cupivit.</i>	☐	☐
β) <i>Romani pavidam magnam cladem copiarum suorum audivere.</i>	☐	☐
γ) <i>Carthaginienses copias Romanas profligavit et delevit.</i>	☐	☐
δ) <i>Romani ducem in Italia revocaverunt.</i>	☐	☐
ε) <i>Apud Cannas Carthaginienses cum copiis Romanis dimicavisti et victoriam reportavisti.</i>	☐	☐
στ) <i>Alpes Italiam et Galliam seiungunt.</i>	☐	☐
ζ) <i>Carthaginienses pavidam cladem suam apud Zamam et victoriam Romanorum audivere.</i>	☐	☐
η) <i>Ille trecenti annos in Africam complevit.</i>	☐	☐
θ) <i>P. Scipio, qui Hannibalem bello superavit, vir clarus fuit.</i>	☐	☐
ι) <i>Romani P. Scipionem appellavere Africanus.</i>	☐	☐

2. Η λέξη «elephantis» του κειμένου είναι:

- α) δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού «elephantus».
- β) αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού «elephantus».
- γ) γενική ενικού του ουσιαστικού «elephas».

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Τα ρήματα με τα οποία θα συμπληρώσετε τα κενά να τεθούν σε χρόνο παρακείμενο. Να δικαιολογήσετε την πτώση των ονομάτων καθώς και το πρόσωπο των ρημάτων που επιλέξατε. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές.

- α) *Romani P. Scipionem post apud Zamam Africanum*
..... (appello, victoria)
- β) *copiarum Romanorum apud Cannas*
..... (clades, sum, magnus)
- γ) *Romani apud Zamam Carthaginienses* *Victoria*
Scipionis (supero, clarus, sum)
- δ) *P. Scipio apud Zamam bello copias Carthaginiensium* *et*
..... *delevit*. (profligo, is)
- ε) *Hannibal frustra* *victoriam*; *Romani copias*
..... *superaverunt*. (reporto, cupio, is)
- στ) *Postquam P. Scipio in* *transiit, cum* *apud*
Zamam dimicavit et victoriam (Africa, reporto, Hannibal)
- ζ) *P. Scipio Carthaginienses superavit et patriam suam ex*
..... (libero, periculum, magnus)
- η) *In magno periculo Roma*, *ubi Hannibal in*
..... (Italia, sum, transeo).
- θ) *cives Romae cladem Cannensem, qua Hannibal copias*
..... *delevit*, (pavidus, audio, is)
- ι) *cum* *transiit*. (pontus, socius, suus)

**Ο ΥΠΑΤΟΣ ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΣΚΥΛΑΚΙ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ - ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις - ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να εντοπίσετε τα πρωτόκλιτα κύρια ονόματα του κειμένου και να γράψετε την ονομαστική, αιτιατική και κλητική του ενικού αριθμού. Τι παρατηρείτε;
2. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα προσηγορικά ουσιαστικά του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
3. *filiola* < *filia*: Να καταγράψετε τις συνηθέστερες υποκοριστικές καταλήξεις των ουσιαστικών της Λατινικής και της αρχαίας Ελληνικής. Να δώσετε παραδείγματα.²⁷
4. Να μεταφέρετε τα δευτερόκλιτα προσηγορικά ουσιαστικά ουδετέρου γένους στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
5. *vesperum*: Σύμφωνα με ποια κατηγορία σχηματίζει τις πτώσεις του το ουσιαστικό;
6. Να γράψετε τα παρεπόμενα²⁸ για καθεμιά από τις αντωνυμίες του κειμένου των αντωνυμιών του κειμένου.
7. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.
8. Να μεταφερθούν τα ρήματα της πρώτης και δεύτερης συζυγίας του κειμένου στο πρώτο και στο δεύτερο πρόσωπο και των δύο αριθμών της οριστικής του ενεστώτα και μέλλοντα.
9. Να δείξετε τον διαφορετικό σχηματισμό του παρακειμένου των ρημάτων της τρίτης συζυγίας: *dico*, *curro*, *animadverto* και *peto*.²⁹

²⁷ *-lus-la-lum*, (*-ulus*, *-ula*, *-ulum*, *-olus*, *-ola*, *-olum*, *-culus-cula-culum*, και σπανιότερα *-illus*, *-illa*, *-illum*). (Βλ. Α. Τζαρτζάνου, *Λατινική γραμματική*, § 111, 2, ε). Οι πιο συνηθισμένες υποκοριστικές καταλήξεις στα αρχαία ελληνικά είναι: *-άριον*, *-ιον*, *-ίδιον*, *-ίς*, *-ίσκος*, *-ίσκη*, *-ύδριον*, *-ύλλιον* (Βλ. Μ. Οικονόμου, *Γραμματική της αρχαίας Ελληνικής*, § 384).

²⁸ Πτώση, γένος, αριθμός και κλίση λέγονται με μία λέξη παρεπόμενα (ή συνακόλουθα) των πτωτικών.

²⁹ Βλ. σχολ. εγχειρίδιο, σ. 99.

10. *Persa periit*: Να κλίνετε την πρόταση στον ενικό και πληθυντικό με το ρήμα στην οριστική του ενεστώτα.
11. *Omen accipio*: Να κλίνετε την πρόταση με το ρήμα στην οριστική του παρακειμένου.
12. *redii*: Ποιες ανωμαλίες παρουσιάζει το ρήμα όσον αφορά και τα ρηματικά θέματά του και τους διάφορους τύπους του;³⁰
13. Σε ποιες περιπτώσεις οι ρηματικοί τύποι που σχηματίζονται από το χρονικό θέμα παρακειμένου με χαρακτήρα -v- αποβάλλουν το -v-; Σε ποια πρόσωπα το -v- παθαίνει συγκοπή χωρίς συναίρεση;³¹
14. *inquit*: Το ρήμα χρησιμοποιείται μόνο παρενθετικά. Να καταγράψετε τους τύπους του ρήματος που είναι εύχρηστοι;
15. *Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam*: Να ξαναγράψετε τις προτάσεις μεταφέροντας τα ρήματα στο ίδιο πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα, του παρατατικού και του μέλλοντα.
16. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και την πτώση που τις συνοδεύει.
17. *Pater filio et filiae osculum dedit*: Να γράψετε την παραπάνω περίοδο μεταφέροντας όλους τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.³²
18. Να υπογραμμίσετε στις παρακάτω προτάσεις τα προσηγορικά ουσιαστικά όλων των κλίσεων και να γράψετε τη γενική του πληθυντικού αριθμού.
 - α) *Studium³³ imperii et gloriae saepe impulit³⁴ Romanos ad bellum.*
 - β) *Cum multis populis Romani bellaverunt.*
 - γ) *Romani armis Graeciam occupaverunt.*
 - δ) *Graeci victorem ferocem ingenio et litteris vicerunt³⁵.*
 - ε) *Exercitationes³⁶ corporis Romani multum amabant.*

³⁰ Το ρήμα *eo* έχει δύο ρηματικά θέματα: *e* (μπροστά από τα φωνήεντα a, o, u) και *i* (μπροστά από σύμφωνο ή *i*).

³¹ Το -v- αποβάλλεται όταν ύστερα από τη συλλαβή -ve- ή -vi- ακολουθεί στην κατάληξη r- ή s-. Μετά την αποβολή του -v- τα φωνήεντα που συναντώνται συναιρούνται (εκτός από τα i + e). π.χ. *existimasset* < *existimavisset*. Στο α' και γ' ενικό το -v- παθαίνει συγκοπή χωρίς συναίρεση, π.χ. *redii* και *rediiit*, *perii* και *periiit*, *petivi* (*petiit*) και *petivit* και *petiit* κ.τ.λ.

³² Υπενθυμίζουμε τον διαφορετικό σχηματισμό της δοτικής και αφαιρετικής πληθ. του *filia*, όταν πρόκειται να γίνει διάκριση από τις όμοιες αντίστοιχες πτώσεις του αρσενικού δευτερόκλιτου *filius*.

³³ *studium*, -i = ο ζήλος

³⁴ *impello*, 3 = ωθώ

³⁵ *vinco*, 3 = νικώ

³⁶ *exercitatio*, -onis (θηλ.) = η άσκηση

19. Να υπογραμμίσετε στις παρακάτω προτάσεις τα ρήματα της α' και γ' συζυγίας και να τα γράψετε στο ίδιο πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα και του παρακειμένου:
- α) *Optimi³⁷ athletae Graeciae in ludis solemnibus³⁸ certabant.*
 β) *Victores lauream³⁹ coronam accipiebant.*
 γ) *Illorum ludorum memoria adhuc⁴⁰ vivit.*
 δ) *Romani spectacula⁴¹ amabant.*
 ε) *Pueri variis⁴² exercitationibus eorum corpora confirmabant.*
 στ) *Sic fortes milites evadebant.⁴³*
20. Οι παρακάτω ρηματικοί τύποι να μεταφερθούν στο β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού και του παρακειμένου:
- α) *rediit:*
 β) *est:*
 γ) *respondit:*
 δ) *perierat:*
 ε) *dixit:*
 στ) *praesumpsit:*
21. *ut domum ad vesperum rediit:* Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της⁴⁴.
22. Να αναγνωρίσετε τις ευθείες ερωτηματικές προτάσεις του κειμένου. Να δηλώσετε αν είναι ολικής ή μερικής αγνοίας.⁴⁵
23. *animadvertit eam esse tristiculam:* Τι έχετε να παρατηρήσετε όσον αφορά την πτώση του υποκειμένου του ειδικού απαρεμφάτου;

³⁷ optimus, -a, -um = ο άριστος

³⁸ ludi solemnnes = πανηγυρικοί αγώνες

³⁹ laureus, -a, -um = δάφνινος

⁴⁰ adhuc = μέχρι τώρα

⁴¹ spectaculum, -i = το θέαμα

⁴² varius, -a, -um = ποικίλος

⁴³ evado, -si, -sum, -ere, 3 = αποβαίνω

⁴⁴ Οι μαθητές, ήδη από το Μάθ. X, γνωρίζουν τις χρονικές προτάσεις που δηλώνουν το «προτερόχρονο». «Σύγχρονο» και «υστερόχρονο» θα διδαχτούν αναλυτικότερα στο Μάθ. XXXVIII.

⁴⁵ Η αναλυτική διδασκαλία των ερωτηματικών προτάσεων δεν εμπεριέχεται στη διδακτέα και εξεταστέα ύλη της Β' Λυκείου. Ζητάμε απλώς αναγνώριση.

24. *Mi pater, Persa periit*: Να ξαναγράψετε την πρόταση εξαρτώντας την από το ρήμα «*illa respondit*».
25. *Omen accipio*: Να ξαναγράψετε την πρόταση εξαρτώντας την από την έκφραση: «*pater Tertiae dixit*». Να προσέξετε τον λατινισμό του ειδικού παρεμφάτου επί ταυτοπροσωπίας.
26. *Filiola eius Tertia ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam*. Να ξαναγράψετε τις προτάσεις εξαρτώντας τις από το «*Cicero narrat*» και να γίνουν οι αλλαγές που απαιτεί η παρεμφατική σύνταξη με ειδικό απαρέμφατο.
27. Να αναγνωρίσετε την επιρρηματική σχέση που εκφράζουν οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί του κειμένου.
28. *ad vesperum, cum Perse*: Να ξαναγράψετε τους εμπρόθετους με διαφορετική πρόθεση, να εκφράζεται όμως η ίδια επιρρηματική σχέση.⁴⁶
29. Να αναγνωρίσετε το συντακτικό ρόλο των λέξεων του κειμένου που βρίσκονται σε δοτική πτώση και να τον δικαιολογήσετε.
30. Να συμπληρώσετε τα κενά, ώστε να χαρακτηρίζεται πλήρως η συντακτική λειτουργία των λέξεων ή των προτάσεων που δίνονται:
α) <i>consuli</i>	είναι	στο
β) <i>bellum</i>	είναι	στο
γ) <i>rege</i>	είναι	στο
δ) <i>gerere</i>	είναι	απαρ. που λειτουργεί ως
		στο
ε) <i>domum</i>	είναι	προσδιορισμός, που δηλώνει
στ) <i>eius</i>	είναι γενική	από το
ζ) <i>parvula</i>	είναι	στο
		λόγω του
η) <i>eam</i>	είναι	στο
θ) <i>filiae</i>	είναι	αντικ. στο

⁴⁶ *Ad vesperum, sub vesperum, circa vesperum* (όλες αυτές οι προθέσεις δηλώνουν το «περίπου», όταν πρόκειται για χρονική υποδιαίρεση): οι εμπρόθετοι *cum* + αφαιρετική, *adversus* + αιτιατική, *contra* + αιτιατική εκφράζουν την εχθρική διάθεση.

ι) <i>nomine</i>	είναι αφαιρετική της στο
ια) <i>mea</i>	είναι προσδ. στο
ιβ) <i>multum</i>	είναι επιρρηματικός προσδ. του
ιγ) <i>triumphi</i>	είναι γενική από το
ιδ) <i>animo</i>	είναι αφαιρετική του από το
ιε) <i>Cur tristis es?</i>	είναι ερωτηματική πρόταση, αγνοίας, εισάγεται με και εκφέρεται με, εκφράζει

31. *vesperum, dedit, triumphus, patris*: Να δείξετε τη σημασιολογική και ετυμολογική αντιστοιχία των λέξεων με τα Ελληνικά.⁴⁷
32. Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι λέξεις «φουρτούνα», «κούρσα» και «κόμπλεξ»;
33. Να μεταφράσετε στα Λατινικά τις προτάσεις:
- α) Ποιος ήταν ο Αιμίλιος Παύλος;
- β) Ο Αιμίλιος Παύλος είχε μια κόρη, την Τέρτια, η οποία ήταν τότε πολύ μικρούλα.
- γ) Η Τέρτια ήταν λίγο θλιμμένη διότι (quod ή quia) το σκυλάκι της είχε πεθάνει.
- δ) Μόλις το άκουσε ο πατέρας της, είπε: «Αυτό, που είπες, είναι οιασόνος για μένα».
- ε) Του έλαχε να προγεντεί την ελπίδα ενός θριάμβου.
- στ) Εν ονόματι του νόμου.⁴⁸
- ζ) Το όνομα είναι οιασόνος.⁴⁹
34. Να μεταφράσετε στα νέα Ελληνικά:
- Apud Helvetios longe nobilissimus fuit et ditissimus Orgetorix. Is M. Messala et M. Pisone consulibus regni cupiditate inductus coniurationem nobilitatis fecit et civitati persuasit, ut de finibus suis cum*

⁴⁷ Βλ. υποσ. 5.

⁴⁸ In nomine legis.

⁴⁹ Nomen est omen.

*omnibus copiis exirent: perfacile esse, cum virtute omnibus praestarent, totius Galliae imperio potiri.*⁵⁰

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, I, 2)

Λεξιλόγιο

longe (+ υπερθετικός) = κατά πολύ

nobilis, -*e* = ευγενής

dives, -*itis* = πλούσιος

cupiditas, -*atis* = επιθυμία

coniuratio, -*onis* = συνωμοσία

nobilitas, -*atis* = ευγενής καταγωγή

induco, -*xi*, -*ctum*, -*ere*, 3 = προτρέπω

persuadeo, -*si*, -*sum*, -*ere*, 2 (+ βουλευτική πρόταση) = πείθω να

exeo, -*ii* (*ivi*) , -*itum*, -*ire* = εξέρχομαι

perfacilis, -*e* = πανεύκολος

praesto, -*stiti*, -*statum* (-*stitum*), -*are*, 1 = προΐσταμαι, υπερέχω

totus, -*a*, -*um* = ολόκληρος

potior, -*itus sum*, -*iri*, 4 (αποθετικό) = καταλαμβάνω, κατέχω

2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

1. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής «Σωστό - Λάθος»

1. Στις παρακάτω προτάσεις να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος.

α) <i>consuli</i>	είναι δοτική ή αφαιρετική ενικού ;
β) <i>bellum</i>	είναι αρσενικό ή ουδέτερο της β' κλίσης;
γ) <i>ut</i>	είναι πρόθεση ή σύνδεσμος;
δ) <i>filiae</i>	είναι γενική ή δοτική ενικού;
ε) <i>quid</i>	είναι ουσιαστική ή επιθετική αντωνυμία;
στ) <i>mea</i>	είναι ονομαστική ή κλητική ενικού;
ζ) <i>tristis</i>	είναι αρσενικού ή θηλυκού γένους;

⁵⁰ Μετάφραση: Μεταξύ των Ελβετών ο Οργετόριγας υπήρξε κατά πολύ επιφανέστατος και πλουσιότατος. Αυτός, όταν ήταν ύπατοι ο Μάρκος Μεσσάλας και ο Μάρκος Πείσων, παρασύρθηκε από την επιθυμία της αρχής, οργάνωσε συνωμοσία των ευγενών και έπεισε τους πολίτες να βγουν έξω από τη χώρα τους με όλες τους τις στρατιωτικές δυνάμεις. Έλεγε πως ήταν πολύ εύκολο, επειδή υπερείχαν από όλους στην ανδρεία, να καταλάβουν την εξουσία ολόκληρης της Γαλατίας.

- η) *respondit* είναι ενεστώτας ή παρακείμενος;
 θ) *eo* είναι αρσενικού ή ουδετέρου γένους;
 ι) *animadvertit* είναι ενεστώτας ή παρακείμενος;

2. Να σημειώσετε την ένδειξη X στο αντίστοιχο πλαίσιο, αν νομίζετε ότι το περιεχόμενο των προτάσεων είναι σωστό ή λανθασμένο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>consuli</i> : επεξήγηση στο «L. Aemilio Paulo».	☐	☐
β) <i>cum Perse</i> : εμπρόθ. προσδ. της συνοδείας.	☐	☐
γ) <i>rege</i> : παράθεση στο «Perse».	☐	☐
δ) <i>eius</i> : γενική κτητική.	☐	☐
ε) <i>filiae</i> : άμεσο αντικ. στο «dedit».	☐	☐
στ) <i>esse</i> : ειδικό απαρ. αντικ. στο «animadvertit».	☐	☐
ζ) <i>tristis</i> : υποκ. στο «es».	☐	☐
η) <i>quid</i> : αντικείμενο στο «accidit».	☐	☐
θ) <i>nomine</i> : αφαιρετική της αναφοράς.	☐	☐
ι) <i>ex dicto</i> : εμπρόθ. της αιτίας.	☐	☐

3. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

	Σωστό	Λάθος
α) <i>L. Aemilius Paulus bellum componit cum Perse.</i>	☐	☐
β) <i>Perseus periit.</i>	☐	☐
γ) <i>Tertia tristicula est, quia pater suus periit.</i>	☐	☐
δ) <i>Filia canem habebat, cui nomen Persa erat.</i>	☐	☐
ε) <i>Fortuitum dictum filiae omen fuit.</i>	☐	☐
στ) <i>Pater filiae osculum dedit.</i>	☐	☐

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις σύζευξης

1. Να συνδέσετε τους αριθμούς της στήλης Α' με τα γράμματα της στήλης Β'. Ένα στοιχείο της στήλης Β' περισσεύει.

A

- 1) *bellum*
- 2) *rege*
- 3) *vesperum*
- 4) *filiola*
- 5) *complexum*
- 6) *tristis*
- 7) *omen*
- 8) *spem*
- 9) *fortuito*
- 10) *domum*

B

- α) ουσ. αρσενικό της β' κλίσης
- β) ουσ. αρσενικό της δ' κλίσης
- γ) επίθετο της γ' κλίσης
- δ) ουσ. θηλυκό της ε' κλίσης
- ε) επίθετο της β' κλίσης
- στ) ουσ. αρσενικό της γ' κλίσης
- ζ) ουσ. θηλυκό της α' κλίσης
- η) ουσ. θηλυκό της β' κλίσης
- θ) ουσ. ουδέτερο της β' κλίσης
- ι) ουσ. θηλυκό της δ' κλίσης
- ια) ουσ. ουδέτερο της γ' κλίσης

2. Να σχηματίσετε τους ρηματικούς τύπους που ζητούνται στην πέμπτη στήλη παίρνοντας τα διάφορα μέρη από τις προηγούμενες.

Ger	b	ba	nt	α' πληθ. οριστικής παρατατικού
responde		u	isti	β' πληθ. οριστικής μέλλοντα
rede		i	mus	γ' πληθ. οριστικής ενεστώτα
praesumps	e	b	tis	β' ενικό οριστικής παρακειμένου
peri		ba	m	α' ενικό οριστικής μέλλοντα
da			o	β' ενικό οριστικής παρατατικού

3. Να συνδέσετε τους αριθμούς με τα γράμματα. Ένα στοιχείο της Β' στήλης περισσεύει:

A

- 1) *gerere*
- 2) *parvula*
- 3) *osculum*
- 4) *tum*
- 5) *L Aemilio Paulo*

B

- α) επιρρ. προσδ. του χρόνου
- β) υποκείμενο του ρήματος «est»
- γ) επιρρ. προσδ. του ποσού
- δ) τελικό απαρ. αντικείμενο
- ε) κατηγορούμενο στο «quae»

6) <i>domum</i>	στ) υποκ. απαρεμφ. ετεροπροσωπία
7) <i>eam</i>	ζ) άμεσο αντικείμενο του « <i>dedit</i> »
8) <i>quid</i>	η) επιθετικός προσδιορισμός
9) <i>eo</i>	θ) υποκ. του απροσώπου « <i>obtingit</i> »
10) <i>multum</i>	ι) επιρρ. της κίνησης σε τόπο
	ια) δοτική προσωπική

4. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τη σημασία τους στη στήλη Β'. Ένα στοιχείο της στήλης Β' περισσεύει:

Α	Β
1) <i>praesumo</i>	α) αγκαλιά
2) <i>pereo</i>	β) τρέχω
3) <i>omen</i>	γ) φιλί
4) <i>complexus</i>	δ) λέγω
5) <i>iterum</i>	ε) συμβαίνει
6) <i>curro</i>	στ) επιστρέφω
7) <i>osculum</i>	ζ) προγεύομαι
8) <i>inquam</i>	η) μου λαχάινει
9) <i>obtingit</i>	θ) οιωνός
10) <i>redeo</i>	ι) για δεύτερη φορά
	ια) πεθαίνω

5. Βάσει του κειμένου να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Ένα στοιχείο της στήλης των απαντήσεων περισσεύει.

Ερωτήσεις	Απαντήσεις
1) ☐ <i>Quis bellum gerebat cum Perse?</i>	α) <i>Persa.</i>
2) ☐ <i>Quis tristicula est?</i>	β) <i>Is consul est.</i>
3) ☐ <i>Quis periit?</i>	γ) <i>Perseus.</i>
4) ☐ <i>Quid filiae pater dat?</i>	δ) « <i>Omen accipio</i> ».
5) ☐ <i>Quid filiae pater dicit?</i>	ε) <i>L. Aemilius Paulus.</i>

- 6) *Utrum*⁵¹ *legatus an consul* στ) *Osculum.*
L. Aemilius Paulus erat?
- 7) *Quis erat rex Macedoniae, quocum* ζ) «*Persa periit*»
Aemilius Paulus bellum gessit?
η) *Tertia.*

III. Συμπλήρωση κενών

1. Να τοποθετήσετε τα παρακάτω ρήματα στον πίνακα και να συμπληρώσετε τον αντίστοιχο τύπο στους άλλους χρόνους της ίδιας φωνής: *amabat, dedit, respondit, obtigit, cucurrit, rediit.*

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Παρακείμενος

2. Να τοποθετήσετε τα παρακάτω ουσιαστικά στον πίνακα που ακολουθεί και να τα μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό: *consuli, patris, filiae, catellus, nomine, dicto, animo.*

Α΄ κλίση	Αντίθετος αριθμός	Β΄ κλίση	Αντίθετος αριθμός	Γ΄ κλίση	Αντίθετος αριθμός

⁵¹ Ποιο από τα δύο;

3. Να συμπληρώσετε τις πτώσεις που λείπουν:

ονομαστική ενικού	αιτιατική ενικού	αφαιρετική ενικού	δοτική πληθ.	αιτιατική πληθ.	αφαιρετική πληθ.
<i>quae</i>					
	<i>eam</i>				
<i>quid</i>					
<i>illa</i>					
		<i>eo</i>			
	<i>quem</i>				

IV. Άσκηση κατάταξης

Να εντάξετε τις παρακάτω λέξεις στον πίνακα που ακολουθεί: *filiola, fortuito, eius, ex, quid, pater, mea, admodum, tristis, ad, sed, sic, cur, es, tum*

ουσιαστικό	επίθετο	αντ/μία	επίρρημα	πρόθεση	σύνδεσμος

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Να διορθώσετε τα συντακτικά λάθη που υπάρχουν στις παρακάτω προτάσεις και να δικαιολογήσετε τις διορθώσεις σας:

α) *Ut pater domo redit, invenit Tertiam tristem.*

.....

β) *L. Aemilium Paulum bellum cum Persen regem gerere accidit.*

.....

γ) *Cicero narrat pater ex fortuitum dictum spem praeclarum triumphum animo praesumere.*

.....

δ) *Ubi Tertia patrem respondebat: "Persa periit", pater eius dixit: «Omen accipio».*

.....

ε) *Ut pater eam esse tristicula animadvertibat, filiam osculum dedit.*

.....

2. Να συμπληρώσετε τα κενά μεταφέροντας τη λέξη που δίνεται μέσα στην παρένθεση στον κατάλληλο τύπο και να δικαιολογήσετε την πτώση των ουσιαστικών και το πρόσωπο των ρημάτων που επιλέξατε.⁵²

Ο θρίαμβος του Αιμίλιου Παύλου στη Ρώμη

Milites divitissimi Persei dona in (navis) posuerunt et Aemilius Paulus cum exercitu in (Italia) transiit. Romae per triduum triumphum egit⁵³. Servi plurimas statuas, arma, ingentemque (aurum et argentum) copiam (porto, παρατ.). Graeciae civitates quadringentas (CD)⁵⁴ coronas aureas propter (libertas) a Romanis datam miserant. Fortissimae Aemilii (legio), deinde Perseus rex cum (coniunx et liberi) per forum⁵⁵ (eo, παρακ.). Imperator aurum et pecuniam in aerario⁵⁶ posuit. Aemilius vero neque coronas neque pecuniam (domus) cepit; itaque pauper et humilis (pereo, παρακ.), sed omnes cives eum (amo, παρατ.) et (laudo, παρατ.).

⁵² Σωστές απαντήσεις: in navibus, in Italiam, auri et argenti, portabant, propter libertatem, legiones, cum coniuge et liberis, ierunt, domum, periit, amabant, laudabant.

⁵³ Έκανε θρίαμβο τριών ημερών.

⁵⁴ 400.

⁵⁵ Μέσω της αγοράς.

⁵⁶ Στο δημόσιο ταμείο.

ΠΩΣ Η ΓΝΩΣΗ ΝΙΚΗΣΕ ΤΗ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ - ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις - ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να μεταφέρετε τα δευτερόκλιτα προσηγορικά ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
2. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα αρσενικού γένους προσηγορικά ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
3. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα θηλυκού γένους προσηγορικά ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
4. Να μεταφέρετε τα προσηγορικά ονόματα της τέταρτης κλίσης του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
5. Να κλιθεί και στους δύο αριθμούς το ουσιαστικό «domus».
6. Των προσηγορικών ουσιαστικών του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών.
7. Των δευτεροκλίτων επιθέτων του κειμένου να γραφεί η ίδια πτώση και στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς.
8. Των τριτοκλίτων επιθέτων του κειμένου να γραφεί η ίδια πτώση και στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς.
9. Να κλίνετε και στους δύο αριθμούς τα τριτόκλιτα επίθετα του κειμένου μαζί με τα ουσιαστικά τα οποία προσδιορίζουν.
10. Να κλιθούν τα κύρια ονόματα του κειμένου. Αν κάποιο απαντά δύο φορές, να κλιθεί μόνο μία φορά.
11. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.
12. Να μεταφερθούν τα ρήματα της 1ης συζυγίας του κειμένου στο πρώτο και στο δεύτερο πρόσωπο και των δύο αριθμών της οριστικής του μέλλοντα και του παρακειμένου.
13. Να μεταφερθούν τα ρήματα της 3ης συζυγίας του κειμένου, στο αντίστοιχο πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα και παρατατικού.

14. Να αντικατασταθούν τα ρήματα του κειμένου στους χρόνους που έχετε διδαχθεί.
15. Να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι όλων των ρημάτων του κειμένου.
16. Να κλιθεί η οριστική παρακειμένου και υπερσυντελικού όλων των ρημάτων του κειμένου.
17. Στις παρακάτω ομάδες λέξεων να υπογραμμίσετε τις παρείσακτες. Τι κοινό έχουν με τις υπόλοιπες λέξεις της ομάδας και ως προς τι διαφοροποιούνται από αυτές;
- α) *nocte, milite, arte, imperatore, rege, terrore.*
- β) *liberales, alacres, legiones, illustres.*
- γ) *regibus, militibus, exercitibus, motibus, statibus, metibus.*
- δ) *legatus, metus, exercitus, animus, status, motus, aditus.*
- ε) *defecerat, invaserat, amiserat, disputaverat, fuerat, miserat.*
18. Να ξαναγραφούν οι παρακάτω περίοδοι, αφού μεταφερθούν τα ρήματα στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού (στο χρόνο και στην έγκλιση που βρίσκονται) και γίνουν, όπου χρειάζεται, οι αναγκαίες τροποποιήσεις ώστε οι νέες προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές. Να μη θίξετε τις περιόδους εκείνες που αν τροποποιηθούν δεν παρέχουν αποδεκτό νόημα:
- α) *Hic bellum adversus Persen regem gerebat.*
- β) *Ille legatus Luci Aemili Pauli erat.*
- γ) *Serena nocte subito luna defecerat.*
- δ) *Ille metum exercitus Romani vicerat.*
- ε) *Imperator adversarios vincere potuit.*
- στ) *Rex bellum adversus hostes gessit.*
- ζ) *Illa terrorem suum vincere potuerat.*
- η) *Exercitus fiduciam amiserat.*
- θ) *Legatus de caeli ratione disputavit.*
- ι) *Dux exercitum alacrem in pugnam misit.*
- ια) *Tu fiduciam amisisti.*
- ιβ) *Nos legati in bello adversus Persen regem fueramus.*
19. Να ξαναγράψετε τα παραδείγματα, αφού μεταφέρετε τα ρήματα στην οριστική του ενεργητικού υπερσυντελικού:

- α) *Hi bellum adversus hostes gerebant.*
 β) *Ille legatus Luci Aemili Pauli erat.*
 γ) *Ille metum exercitus Romani vicit.*
 δ) *Ego metum vincere possum.*
 ε) *Vos pavidi cladem audivistis.*
 στ) *Imperator speculatores mittit.*
 ζ) *Legatus de caeli ratione disputavit.*
 η) *Terror ob repentinum monstrum animos militum invasit.*
 θ) *Tu fiduciam amisisti.*
 ι) *Nos legati in bello adversus Persen regem fuimus.*
20. Να επιφέρετε τις απαιτούμενες διορθώσεις ώστε οι προτάσεις που ακολουθούν να είναι συντακτικώς και νοηματικώς αποδεκτές (να μην αντικαταστήσετε λέξεις με άλλες λέξεις). Αν κάποια πρόταση είναι αποδεκτή, να μην την θίξετε:
- α) *Gallus liberalibus artis aditum ad illustrem illam victoriam dederat.*
 β) *Dux milites alacris in pugna misit.*
 γ) *Ille bellum adversus Persen rege gesserat.*
 δ) *Serena nocte subito luna defecit.*
 ε) *Terror militibus ob repentinum monstrum occupaverat.*
 στ) *Legatus de stellarum motu disputavit.*
 ζ) *Romani bella adversus populos feroces gesserat.*
 η) *Illa Pauliana victoria illusrte fuit.*
 θ) *Ubi milites repentinum monstrum viderunt, terror animos eorum invasit.*
 ι) *Exercitus Romanus alacris adversus hostes dimicaverat et eos vicerat.*
21. Να μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση ή στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού τους κλιτούς τύπους των παρακάτω προτάσεων. Να μη θίξετε τις προτάσεις εκείνες οι οποίες, αν μετασχηματισθούν, δεν παρέχουν αποδεκτό νόημα.
- α) *Ille de motibus stellarum disputavit.*
 β) *Milites alacres dimicaverant.*
 γ) *Hic de statu lunae disputavit.*
 δ) *Dux adversarium vincere potuit.*

- ε) *Hic bellum adversus reges gesserat.*
- στ) *Liberales artes Galli milites alacres in pugnam misere.*
- ζ) *Repentinum monstrum exercitum vincere potuit.*
- η) *Magistratus ministri legum sunt.*
- θ) *Speculator exercitus hostium adventare viderat.*
- ι) *Legionibus remanere in his locis imperaveramus.*
22. Να χαρακτηρισθούν οι ομοιόπρωτοι ονομαστικοί προσδιορισμοί του κειμένου.
23. Να χαρακτηρισθούν οι ετερόπρωτοι ονομαστικοί προσδιορισμοί του κειμένου.
24. Να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των τύπων που βρίσκονται σε γενική πτώση.
25. Να χαρακτηρισθούν συντακτικώς οι τύποι που βρίσκονται σε πτώση αιτιατική και να δικαιολογήσετε την πτώση τους.
26. Να προσδιορίσετε το είδος του μοναδικού απαρεμφάτου του κειμένου και να δικαιολογήσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκεται. Να εντοπίσετε το υποκείμενό του και να δικαιολογήσετε την πτώση του.
27. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και να προσέξετε τη σύνταξή τους.
28. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
29. Να εντοπίσετε τις λέξεις του κειμένου που έχουν ετυμολογική σχέση με αντίστοιχες λέξεις της Ελληνικής (αρχαίας και νέας).
30. Να μεταφραστούν στα Λατινικά οι προτάσεις:
- α) *Ο ύπαρχος του Αιμιλίου Παύλου μίλησε για τις κινήσεις των άστρων και της σελήνης.*
- β) *Ο Σουλπίκιος Γάλλος διεξήγαγε πόλεμο εναντίον του βασιλιά Περσέα.*
- γ) *Ο αυτοκράτορας διεξήγαγε πόλεμο εναντίον αγρίων λαών και τους νίκησε.*
- δ) *Επειδή οι στρατιώτες των εχθρών έχασαν την αυτοπεποίθησή τους, ο στρατός μας τους νίκησε.*
- ε) *Εξαιτίας του φόβου, που κατέλαβε τις ψυχές των στρατιωτών, οι εχθροί κέρδισαν τη νίκη.*

31. Με τις ομάδες λέξεων που σας δίνονται να κατασκευάσετε ισάριθμες αποδεκτές προτάσεις, αφού τοποθετήσετε την κάθε λέξη στον κατάλληλο τύπο και στην κατάλληλη θέση. Τα ρήματα να τεθούν σε οριστική υπερσυντελικού. Να προσέξετε ώστε το νόημα να είναι αποδεκτό:
- α) *stella, legatus, de, disputo, motus.*
 β) *illustris, reporto, ille, victoria.*
 γ) *in, alacer, exercitus, mitto, pugna.*
 δ) *exercitus, fiducia, amitto, hostis.*
 ε) *adversus, exercitus, gero, noster, hostis, bellum.*
32. Ποιοι είναι οι τρεις τύποι του ουσιαστικού «domus» που χρησιμοποιούνται επιρρηματικά και τι δηλώνει ο καθένας;

2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Συμπλήρωση κενών

Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Τα ρήματα με τα οποία θα συμπληρώσετε τα κενά, να τεθούν σε οριστική υπερσυντελικού. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές:

- α) *Imperator* *sui in Belgis remanere*
 (impero, tres, exercitus, legio)
- β) *Dux* *in Nerviiis hiemare* (duo, iubeo, legio)
- γ) *Terror* *militum* *et fiduciam suam*
 (invado, amitto, animus)
- δ) *Exercitus Romanus bellum adversus gentes* *et*
 profligaverat et (ferox, is, gero, deleo)
- ε) *Sulpicius Gallus de stellarum lunaeque* *disputavit et terror ab animis* *defecit.* (motus, miles)
- στ) *Quia exercitus* *fiduciam* *, exercitus Romanus*
 (adversarius, amitto, is, vinco)

- ζ) *Ob*, *qui* *hostium invaserat, nostri milites*
..... (terror, is, exercitus, vinco)
- η) *Alacrem exercitum* *imperator misit in* *et copias*
adversariorum (suus, pugna, profligo)
- θ) *fiduciam amisimus, ubi sol*⁵⁷ *defecit. Ob* *terror*
nos (monstrum, ego, occupo)
- ι) *Propter* *lunae terror occupavit*, *sed Gallus de*
monstro disputavit eoque *milites* *in*
misit. (modus, defectio⁵⁸, exercitus, proelium⁵⁹, alacer)
- ια) *Subito luna* *et nos ob* *monstrum fiduciam*
..... (deficio, amitto, is)
- ιβ) *Vos adversarios*, *quia Gallus de repentino monstro*
..... (disputo, vinco)

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής «Σωστό - Λάθος»

1. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθές ή εσφαλμένες και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Terror militibus ob repentinum monstrum invaserat.</i>	☐	☐
β) <i>Subito luna defecit et milites ob repentinum monstrum terror occupavit.</i>	☐	☐
γ) <i>Quia terror exercitum hostium invaserat, nostri eos profligaverant.</i>	☐	☐
δ) <i>Adversarii terrore, qui animos militum invaserat, copias nostras vicerant.</i>	☐	☐
ε) <i>Propter disputationem Galli de motibus stellarum milites alacres cum hostibus dimicavere.</i>	☐	☐
στ) <i>Dux ob frumenti inopia copias in hibernis multis conlocaverat.</i>	☐	☐

⁵⁷ sol, -is (αρσ.) = ο ήλιος

⁵⁸ defectio, -onis (θηλ.) = η έκλειψη

⁵⁹ proelium, -i = η μάχη

ζ) <i>Hostes propter frumenti inopiam suas copias revocaverant.</i>	☐	☐
η) <i>Propter cladi milites lacrimas tenere non potuere.</i>	☐	☐
θ) <i>Femina dolore se ipsum interfecit.</i>	☐	☐
ι) <i>Milites disputatione Galli de motu stellarum alacrem cum hostibus dimicaverunt.</i>	☐	☐

2. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Lucius Aemilius Paulus bellum gessit adversus Persen.</i>	☐	☐
β) <i>Quia sol defecerat, terror animos militum invaserat.</i>	☐	☐
γ) <i>Metus propter defectionem lunae exercitum Aemili Pauli invaserat.</i>	☐	☐
δ) <i>Sulpicius Gallus metum exercitus Romani vincere potuit.</i>	☐	☐
ε) <i>Ubi Sulpicius Gallus de caeli ratione et de stellarum lunaeque statu ac motibus disputavit, milites fiduciam recuperaverunt⁶⁰.</i>	☐	☐
στ) <i>Sulpicius Gallus de motibus terrae disputavit.</i>	☐	☐
ζ) <i>Gallus animum⁶¹ exercitus, qui fiduciam amiserat, confirmavit⁶².</i>	☐	☐
η) <i>Disputationes Galli metum exercitus vincere non potuerant.</i>	☐	☐
θ) <i>Terror animum Galli, legati Luci Aemili Pauli, invaserat et fiduciam amiserat.</i>	☐	☐
ι) <i>Liberales artes Persae aditum ad illustrem victoriam dederunt.</i>	☐	☐

⁶⁰ recupero, 1 = ανακτώ

⁶¹ animus, -i = το φρόνημα

⁶² confirmo, 1 = ενισχύω

III. Ερωτήσεις - Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Ο τύπος «exercitus» στην τελευταία περίοδο του κειμένου είναι:

- α) ονομαστική ενικού.
- β) γενική ενικού.
- γ) κλητική ενικού.
- δ) ονομαστική πληθυντικού.
- ε) αιτιατική πληθυντικού.
- στ) κλητική πληθυντικού.

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

2. Η αφαιρετική «modo» του κειμένου δηλώνει:

- α) το μέσο.
- β) τον τρόπο.
- γ) την αιτία.

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

3. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθή;

- α) *Illustres illae victoriae nostri exercitus aditum dedit ad recuperationem⁶³ urbis.*
- β) *Illustris illa victoria nostri exercitus aditum dederant ad recuperatione urbis.*
- γ) *Illustris illa victoria nostri exercitus aditum dedit ad recuperationis urbis.*
- δ) *Illustres illae victoriae nostri exercitus aditus dederat ad recuperationem urbis.*
- ε) *Illustris ille victoria nostri exercitus aditum dedit ad recuperationes urbi.*
- στ) *Illustris illa victoria nostri exercitus aditum dedit ad recuperationem urbis.*

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

⁶³ recuperatio, -onis (θηλ.) = επανάκτηση

IV. Ερωτήσεις - ασκήσεις σύζευξης

1. Στηριζόμενοι στο κείμενο να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Τέσσερις από τις προτάσεις που καταχωρίζονται στη στήλη των απαντήσεων δεν ανταποκρίνονται σε αντίστοιχες ερωτήσεις.

Ερωτήσεις

- 1) *Quis Aemili Pauli in bello adversus Persen legatus erat?*
- 2) *Adversus quem Aemilius Paulus bellum gerebat?*
- 3) *Cur terror animos militum invaserat et fiduciam ei amiserant?*
- 4) *Quo modo Gallus vicerat metum exercitus Romani?*
- 5) *Utrum (= πότερον) luna defecerat an (= ή) sol?*
- 6) *Potuitne Gallus milites alacres in pugna mittere an non?*
- 7) *Fueratne Gallus legatus in bello adversus Persen an imperator?*

Απαντήσεις

- α) *Quia luna defecerat.*
- β) *Adversus Hannibalem.*
- γ) *De caeli ratione, de stellarum lunaeque statu ac motibus disputavit.*
- δ) *Luna.*
- ε) *Minime.*
- στ) *Sol.*
- ζ) *Certe.*
- η) *Quia cladem audiverant.*
- θ) *Adversus Persen.*
- ι) *Sulpicius Gallus.*
- ια) *Legatus.*

2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τις σημασίες που δίνονται στη Β΄ στήλη αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν τρεις σημασίες των οποίων δεν δίδονται οι αντίστοιχες λατινικές λέξεις, τις οποίες θα πρέπει να συμπληρώσετε, ενώ στην Α΄ στήλη υπάρχουν τρεις λατινικές λέξεις των οποίων δεν δίδονται οι αντίστοιχες σημασίες, τις οποίες επίσης θα πρέπει να συμπληρώσετε:

A	B
1) <i>invado</i>	☐ εμπιστοσύνη
2) <i>subito</i>	☐ ξάστερος, καθαρός
3) <i>serenus</i>	☐ αντίπαλος
4) <i>deficio</i>	☐ πραγματεύομαι
5) <i>amitto</i>	☐ στέλλω
6) <i>disputo</i>	☐ νικώ
7) <i>alacer</i>	☐ λαμπρός, ένδοξος
8) <i>aditus</i>	☐ αιφνιδίως
9) <i>illustris</i>	☐ φόβος
10) <i>metus</i>	☐ ύπαρχος
11) <i>vinco</i>	☐ χάνομαι, παθαίνω έκλειψη
12) <i>adversarius</i>	☐ είσοδος
13)	☐
14)	☐
15)	☐

3. Βάσει του κειμένου να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τους όρους της Β΄ αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν τρεις όροι των οποίων δεν δίδονται οι αντίστοιχες λέξεις.

A	B
1) <i>legatus</i>	☐ γενική αντικειμενική
2) <i>modo</i>	☐ υποκείμενο
3) <i>regem</i>	☐ γενική υποκειμενική

4) <i>stellarum</i>	☐ αντικείμενο
5) <i>liberales</i>	☐ κατηγορηματικός προσδιορισμός
6) <i>luna</i>	☐ αφαιρετική του τρόπου
7) <i>vincere</i>	☐ παράθεση
	☐ κατηγορούμενο
	☐ επιθετικός προσδιορισμός
	☐ αφαιρετική του μέσου

4. Να γράψετε μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λατινικής περιόδου. Υπάρχουν δύο περίοδοι στα Ελληνικά των οποίων δεν δίδονται οι αντίστοιχες στα Λατινικά.

A

- 1) *Disputatio Sulpicii Galli de caeli ratione metum exercitus vicit.*
- 2) *Fiduciam amisimus, ubi de clade nostri exercitus audivimus.*
- 3) *Exercitus alacer transierat in Galliam, cum hostibus dimicaverat et victoriam reportaverat.*
- 4) *In bello quod Aemilius Paulus adversus Persen regem gessit, exercitus Romanus adversarios vicit.*
- 5) *Gallus de illo repentino monstro disputavit et fiduciam militum restituere potuit.*

B

☐	Χάσαμε το ηθικό μας, όταν ακούσαμε για τη συντριβή του στρατού μας.
☐	Ο στρατός πρόθυμος διάβηκε στη Γαλατία, έδωσε μάχη με τους εχθρούς και κέρδισε τη νίκη.
☐	Η πραγμάτευση του Σουλπικίου Γάλλου για τη φύση του ουρανού νίκησε το φόβο του στρατού.
☐	Ο Γάλλος για φοβερό εκείνο θέαμα μίλησε και εμπύχωσε τους στρατιώτες.
☐	Στον πόλεμο τον οποίο διεξήγαγε ο Αιμίλιος Παύλος εναντίον του βασιλιά Περσέα, ο Ρωμαϊκός στρατός νίκησε τους αντιπάλους.

- Ο Γάλλος για το ξαφνικό εκείνο φοβερό θέαμα πραγματεύθηκε και την αυτοπεποίθηση των στρατιωτών μπόρεσε να αποκαταστήσει.
- Η πραγμάτευση του Σουλπικίου Γάλλου για τη φύση των αστέρων και της σελήνης νίκησε το φόβο του στρατού.

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας στην περίπτωση που θεωρείτε κάτι εσφαλμένο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Ille bellum cum Perse regi gessit.</i>	☐	☐
β) <i>Ille delictum punire paravit.</i>	☐	☐
γ) <i>Gallus milites alacres in pugna misit.</i>	☐	☐
δ) <i>Disputatio Galli victoriam exercitum Romanum dederat.</i>	☐	☐
ε) <i>Nos ob repentimo monstro fiduciam amiseramus.</i>	☐	☐
στ) <i>Vos copias adversariorum vincere potuisti.</i>	☐	☐
ζ) <i>Gallus aditum ad illustrem victoriam dedit.</i>	☐	☐
η) <i>Milites nostri adversarios propulsaverat et vicerant.</i>	☐	☐
θ) <i>Imperator cum gentibus ferocibus bellum gessit et eos vicit.</i>	☐	☐
ι) <i>Exercitus Romanus alacris in illam pugnam dimicaverat.</i>	☐	☐

2. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Τα ρήματα με τα οποία θα συμπληρώσετε τα κενά των να τεθούν σε χρόνο υπερσυντέλικο. Να δικαιολογήσετε την πτώση των ονομάτων καθώς και το πρόσωπο των ρημάτων που επιλέξατε. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές.

α) *Imperator suos milites esse ob repentinum monstrum*
..... (animadverto, pavidus)

β) *Imperator erat, quia exercitum suum*
..... videbat. (sum, pavidus, tristis)

γ) *Consuli bellum cum Perse obtigit.* (gero, rex)

δ) *Ut luna defecit, exercitus, terror ob* *invasit,*
fiduciam amisit. (qui, monstrum)

ε) *Ubi sol defecit, terror* *invasit, quia*
monstrum *funestum*⁶⁴ *putaverunt.*⁶⁵
(animus, homo [στον πληθ.], omen, sum).

στ) *Milites pavidum ad Sulpicium Gallum* *et de repentino monstro*
eum (interrogo, curro)

ζ) *Disputatio Galli de caeli* *terrorem*
(vinco, exercitus, ratio)

η) *Exercitus Romanus Alpes* *hostes* *et victoriam*
..... (propulso, reporto, transeo)

θ) *Vos* *in* *bello* *et adversarios*
..... (pugno, ille, alacer, vinco)

ι) *Nos de illo monstro* *et fiduciam virorum exercitus*
restituere (disputo, noster, possum)

⁶⁴ funestus, -a, -um = (επί οίωνων) κακός, απαίσιος

⁶⁵ puto, 1 = νομίζω, θεωρώ

ΕΝΑ ΦΟΒΕΡΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ -ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις-ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να μεταφέρετε τα προσηγορικά ονόματα της γ' κλίσης στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού.
2. Να εντοπίσετε τα ουσιαστικά της ε' κλίσης και να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις στον ενικό αριθμό.
3. Ποια ουσιαστικά της ε' κλίσης σχηματίζουν πλήρη πληθυντικό αριθμό; Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις τους στον πληθυντικό αριθμό.
4. Ποια ουσιαστικά της ε' κλίσης συναντώνται και σε άλλες κλίσεις;
5. Να κλίνετε στον ενικό αριθμό: *res publica, ingens spes, fortis acies*, και στον πληθυντικό: *multi dies* και *paucae res*.
6. Ποια άλλα ουσιαστικά γνωρίζετε τα οποία στον πληθυντικό αλλάζουν σημασία, όπως το «supplicium»;
7. Να γράψετε τα παρεπόμενα για καθεμιά από τις αντωνυμίες του κειμένου.
8. Ποια η σημασιολογική διαφορά ανάμεσα στις οριστικές αντωνυμίες «idem» και «ipse»;
9. Να κλίνετε την αόριστη ουσιαστική αντωνυμία «nemo». Ποια η σημασιολογική διαφορά της από την «nullus»;
10. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη (εκτός από τη «se» και «nemo»).
11. Να κλίνετε στον πληθυντικό αριθμό: *idem vir, eadem femina, idem genus*.
12. Να κλίνετε στον ενικό αριθμό: *rex ipse, res ipsa, id ipsum*.
13. Στο παρακάτω ανέκδοτο να υπογραμμίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό, αλλά στο ίδιο γένος (ή πρόσωπο) και πτώση.
Unus dominus pigrum⁶⁶ servum suum verberabat et hic exclamavit: «Cur me verberas? Ego nihil egi!». Tum ille: «Propter id ipsum, inquit, te verbero quia nihil egisti».

⁶⁶ piger, -gra -grum = ο νωθρός, ο τεμπέλης, verbero, -avi, -atum, -are = μαστιγώνω, ago, egi, actum, agere = κάνω, cur = γιατί, quia = διότι

14. Να καταγράψετε τα 15 ρήματα της γ' συζυγίας (από τα οποία τρία είναι αποθετικά) που λήγουν σε -io. Σε ποιες περιπτώσεις αποβάλλουν το χαρακτήρα -i του ενεστωτικού θεματός τους;⁶⁷
15. Να αναλύσετε τα παρακάτω σύνθετα ρήματα στα συνθετικά τους μέρη: *adficio, aspicio, concipio, concutio, confugio*. Τι έχετε να παρατηρήσετε σχετικά με τις φωνητικές αλλοιώσεις των προθέσεων, ως πρώτου συνθετικού, και του ριζικού φωνήεντος του ρήματος;⁶⁸
16. Να μεταφέρετε τα ρήματα της α' συζυγίας του κειμένου στο β' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα και του συντελεσμένου μέλλοντα.
17. Να μεταφέρετε τα ρήματα της κατηγορίας του «cario» του κειμένου στο αντίστοιχο πρόσωπο του παρατατικού και του υπερσυντέλικου.
18. *Respondit ille se esse Orcum*: Να κλίνετε την πρόταση στον ενικό αριθμό.
19. *Illi neminem viderant*: Να κλίνετε την πρόταση στον πληθυντικό αριθμό.
20. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω περιόδους, αφού μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό. Οι νέες περίοδοι να είναι νοηματικά αποδεκτές :
- α) *Ille servos inclamavit et de homine eos interrogavit.*
- β) *Existimavit ad se venire hominem, similem effigiei mortui.*
- γ) *Quem simul aspexit Cassius, timorem concepit nomenque eius audire cupivit.*
21. *Cassius se somno dedit eandemque speciem somniavit*: Να ξαναγράψετε την περίοδο με τα ρήματα στα υπόλοιπα πρόσωπα της οριστικής του ενεστώτα και με τις απαραίτητες μετατροπές, ώστε η νέα περίοδος να είναι νοηματικά αποδεκτή.
22. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και την πτώση που τις συνοδεύει.
23. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στο α' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα:
- α) *fuerat*:
- β) *dederat*:
- γ) *confugit*:

⁶⁷ Βλ. Α. Τζαρτζάνου, *Λατινική γραμματική*, § 84.

⁶⁸ Βλ. σχολ. εγχειρίδιο, σελ. 89, 113 και 151.

- δ) *aspexit*:
- ε) *respondit*:
- στ) *viderant*:
24. Να γράψετε το α' ενικό πρόσωπο του υπερσυντέλικου και το γ' πληθυντικό πρόσωπο του συντελεσμένου μέλλοντα:
- α) *fuera*t:
- β) *existimavit*:
- γ) *apparuit*:
- δ) *aspexit*:
- ε) *respondit*:
- στ) *concussit*:
- ζ) *viderant*:
- η) *adfecit*:
25. Στις παρακάτω ομάδες λέξεων να υπογραμμίσετε τις παρείσακτες. Τι κοινό έχουν με τις υπόλοιπες λέξεις της ομάδας και ως προς τι διαφοροποιούνται από αυτές;
- α) *condidit, concepit, inclamavit, respondit, interfecit, adfecit*.
- β) *confugerat, dederat, existimaverat, poteram, cupiverat, viderant*.
- γ) *somniavero, interrogavero, aspexero, supero, cupivero, dedero*.
- δ) *perdidistis, vidistis, aspexistis, confugitis, dedistis, concepistis*.
26. Να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους του ενεστώτα και του παρακειμένου και να σχηματίσετε δύο ομάδες, αποτελούμενες από τους τύπους του ίδιου ρήματος: *vides, datis, venis, cupivimus existimamus, apparet, adfecistis, concusserunt, audivisti, audis, cupimus, respondent, vidisti, dedistis, concutiunt, responderunt, venisti, existimavimus, apparuit, adfecistis*
27. Να εντοπίσετε τις πλάγιες πτώσεις στο κείμενο, που δηλώνουν ιδιότητα. Σε ποια πτώση των αρχαίων Ελληνικών αντιστοιχούν; Τι δηλώνει η γενική και τι η αφαιρετική της ιδιότητας;
28. Πότε χρησιμοποιούμε τον αντίστροφο «cum»; Γιατί ονομάζεται έτσι; Ποιες ενδείξεις υπάρχουν, όταν έχουμε αντίστροφο «cum»;
29. Μέχρι τώρα, ποια είδη του συνδέσμου «cum» έχετε συναντήσει; Να γράψετε παραδείγματα και από τα προηγούμενα μαθήματα.

30. Να αναγνωρίσετε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου.
31. *Quem simul aspexit*: Τι είδους πρόταση είναι, πώς εισάγεται και τι δηλώνει; Ποιοι άλλοι σύνδεσμοι εισάγουν όμοιες προτάσεις;
32. *Ibi vix... cum repente apparuit...*: Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης. Να προσδιορίσετε το είδος του «cum» και να δηλώσετε τι εκφράζει η πρόταση σε σχέση με την κύρια;
33. *Respondit ille se esse Orcum*: Τι έχετε να παρατηρήσετε για το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου στα λατινικά;
34. *Post bellum Actiacum, paucis post diebus*: Ποια είναι η διαφορά στη χρήση του «post», συντακτική και σημασιολογική;⁶⁹
35. Να εντοπίσετε τα δίπτωτα ρήματα του κειμένου.
36. *Athenas*: Τι δηλώνει η αιτιατική; Μπορεί να αντικατασταθεί με τον εμπρόθετο προσδιορισμό «ad Athenas» και γιατί;
37. *Ad se*: Τι εκφράζει ο εμπρόθετος προσδιορισμός; Μπορεί να αντικατασταθεί με τον εμπρόθετο προσδιορισμό «ad eum» και γιατί;
38. *Nomen eius*: Να αντικαταστήσετε το «eius» με τον κατάλληλο τύπο της αντωνυμίας «suus». Ποια η διαφορά στη σημασία;
39. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις απρόθετες γενικές και αφαιρετικές του κειμένου.
40. Να καταγράψετε τους ομοιόπτωτους προσδιορισμούς.
41. *Respondit ille se esse Orcum*: Να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.⁷⁰
42. Να αναγνωρίσετε την επιρρηματική σχέση που εκφράζουν οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί του κειμένου.
43. Να συμπληρώσετε τα κενά, ώστε να χαρακτηρίζεται πλήρως η συντακτική λειτουργία των λέξεων ή των προτάσεων που δίνονται:
- α) *Cassius Parmensis* είναι στο ρήμα
- β) *somno* είναι αντικ. στο ρήμα
- γ) *species* είναι στο ρήμα

⁶⁹ *post bellum*: η πρόθεση «post» συντάσσεται με αιτιατική και δηλώνει εμπρόθετο του χρόνου (= μετά τον πόλεμο), ενώ το χρονικό επίρρημα «post» συνοδεύεται από αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς (*diebus*) και επιθετικό προσδιορισμό (*paucis*) και μεταφράζεται «λίγες μέρες αργότερα».

⁷⁰ Οι μαθητές θα διδαχθούν αναλυτικά τον πλάγιο λόγο στη Γ΄ Λυκείου. Μπορούν όμως να εξοικειώνονται με κάποιες απλές μορφές του από τη Β΄ τάξη. Η άσκηση είναι προαιρετική.

δ) <i>facie</i>	είναι αφαιρετική της στο
ε) <i>audire</i>	είναι απαρ. στο ρήμα
στ) <i>de homine</i>	είναι εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει
ζ) <i>diebus</i>	είναι αφαιρετική από το
η) <i>ipsa</i>	είναι προσδ. στο
θ) <i>supplicio</i>	είναι αφαιρετική από το
ι) <i>capitis</i>	είναι γενική από το
ια) <i>in exercitu</i>	είναι εμπρόθ. προσδ. που δηλώνει
ιβ) <i>Athenas</i>	είναι αιτιατική που δηλώνει Διότι

44. Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι λέξεις: «Αθήνα», «φάτσα», «ύπνος», «Δίας»⁷¹;
45. Να μεταφράσετε στα Λατινικά τις προτάσεις:
- Ο Κάσσιος ονειρεύτηκε ένα φρικτό όνειρο, μία μορφή ίδια με είδωλο νεκρού.
 - Ο άνθρωπος με το βρώμικο πρόσωπο και την πελώρια σωματική διάπλαση είπε ότι ήταν ο Πλούτωνας.
 - Ο Κάσσιος φοβήθηκε και φώναζε τους υπηρέτες.
 - Εκείνοι δεν είχαν δει κανένα.
 - Πριν καλά καλά ο Κάσσιος παραδοθεί στον ύπνο, ξαφνικά του παρουσιάστηκε η ίδια μορφή.
- στ) Λίγες μέρες αργότερα η ίδια η πραγματικότητα επιβεβαίωσε ότι το όνειρο ήταν οίωνός.
- ζ) Ο Οκταβιανός κατεδίκασε τον Κάσσιο σε θάνατο.
46. Να μεταφράσετε στα Ελληνικά τις παρακάτω προτάσεις:
- Duobus annis post mortem Caesaris tres viri Brutum ad Philippos, oppidum⁷² Macedoniae, superaverunt.*
 - Illi tres viri post eam victoriam imperium tenebant.*
 - Mox⁷³ autem M. Antonius et C. Octavianus inter se contendere⁷⁴ coeperunt⁷⁵.*

⁷¹ Βλ. σ. 22, υποσ. 5.

⁷² oppidum, -i = η πόλη

⁷³ mox = μετά από λίγο

⁷⁴ contendo, -tendi, -tentum, -ere, 3 = φιλονικώ

- δ) *M. Antonius se cum Cleopatra coniunxit*⁷⁶, *sed proelio navali*⁷⁷ *ad Actium Octavianus socium pristinum*⁷⁸ *et reginam superavit.*
 ε) *Tredecim annos Romani in hoc bello pugnauerant.*
 στ) *Deinde imperium totum*⁷⁹ *in potestate*⁸⁰ *unius viri erat.*
 ζ) *Senatus*⁸¹ *postea Octaviano nomen Augustus dedit.*

2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής «Σωστό - Λάθος»

1. Στις παρακάτω προτάσεις να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος.
α) <i>bellum</i>	είναι ονομαστική ή αιτιατική ενικού;
β) <i>animus</i>	είναι αρσενικού ή ουδετέρου γένους;
γ) <i>apparuit</i>	είναι ρήμα β' ή δ' συζυγίας;
δ) <i>se</i>	είναι οριστική ή προσωπική αντωνυμία;
ε) <i>concussit</i>	είναι ρήμα γ' ή δ' συζυγίας;
στ) <i>iterum</i>	είναι επίρρημα ή αντωνυμία ;
ζ) <i>res</i>	είναι ενικός ή πληθυντικός αριθμός;
η) <i>eandem</i>	είναι δεικτική ή οριστική αντωνυμία;
θ) <i>neminem</i>	είναι ουδέτερο γ' κλίσης ή αόριστη αντωνυμία;
ι) <i>vix</i>	είναι επίρρημα χρονικό ή τοπικό;
2. Να σημειώσετε την ένδειξη X στο αντίστοιχο πλαίσιο, αν νομίζετε ότι το περιεχόμενο των προτάσεων είναι σωστό ή λανθασμένο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>ei</i> : άμεσο αντικείμενο στο « <i>apparuit</i> ».	☐	☐
β) <i>hominem</i> : είναι υποκείμενο στο απαρ. « <i>venire</i> ».	☐	☐
γ) <i>facie</i> : είναι αφαιρετική της ιδιότητας.	☐	☐
δ) <i>audire</i> : είναι ειδικό απαρ. αντικ. στο « <i>cupivit</i> ».	☐	☐

⁷⁵ *coepi, -isse* = αρχίζω

⁷⁶ *coniungo, -iunxi, -iunctum, -ere, 3* = παντρεύομαι

⁷⁷ *navalis, -e* = ναυτικός

⁷⁸ *pristinus, -a, -um* = πρότερος, προηγούμενος

⁷⁹ *totus, -a, -um* = όλος

⁸⁰ *potestas, -atis* = δύναμη, εξουσία

⁸¹ *senatus, -us* = η σύγκλητος

ε) <i>similem</i> : είναι επιθετικός προσδ. στο « <i>hominem</i> ».	☐	☐
στ) <i>Quem simul aspexit</i> : είναι δευτ. αναφορική πρότ.	☐	☐
ζ) <i>Orcum</i> : είναι κατηγορούμενο στο « <i>ille</i> ».	☐	☐
η) <i>somnii</i> : είναι γενική υποκειμενική από το « <i>fidem</i> ».	☐	☐
θ) <i>supplicio</i> : είναι αφαιρετική της ιδιότητας.	☐	☐
ι) <i>capitis</i> : είναι γενική της ποινής.	☐	☐

3. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Cassius Romanos superavit et in Graeciam venit.</i>	☐	☐
β) <i>Cassius Orcum somniavit.</i>	☐	☐
γ) <i>Cassius cultrum extraxit et hominem interfecit.</i>	☐	☐
δ) <i>Cassius iterum se somno dedit sine ullo⁸² timore.</i>	☐	☐
ε) <i>Cassius de nomine eius hominem squalidum interrogavit.</i>	☐	☐
στ) <i>Servi eundem hominem viderant et timor e somno eos excitavit.</i>	☐	☐
ζ) <i>Post paucos dies M. Antonius supplicio capitis Cassium adfecit.</i>	☐	☐

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις σύζευξης

1. Να συνδέσετε τους αριθμούς της στήλης Α' με τα γράμματα της στήλης Β'. Ένα στοιχείο της στήλης Β' περισσεύει.

A	B
1) <i>animum</i>	α) παρακείμενος οριστικής
2) <i>ibi</i>	β) ουδέτερο της β' κλίσης
3) <i>dederat</i>	γ) επίρρημα χρονικό
4) <i>cupivit</i>	δ) ουδέτερο γ' κλίσης
5) <i>repente</i>	ε) επίρρημα τροπικό
6) <i>species</i>	στ) αρσενικό της β' κλίσης
7) <i>vix</i>	ζ) υπερσυντέλικος οριστικής

⁸² ullus, -a, -um (αντων. επίθ.) = κανείς

- 8) *capitis* η) επίθετο γ' κλίσης
 9) *similem* θ) επίθετο β' κλίσης
 10) *paucis* ι) ουσιαστικό της ε' κλίσης
 ια) επίρρημα τοπικό

2. Να σχηματίσετε τους ρηματικούς τύπους που ζητούνται στην πέμπτη στήλη παίρνοντας τα διάφορα μέρη από τις προηγούμενες.

exita	b		s	γ' πληθ. οριστικής υπερσυντέλικου
apparu	e		nt	α' πληθ. οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα
vide	v	i	t	β' πληθ. οριστικής μέλλοντα
concuti	v	era	istis	β' ενικό οριστικής μέλλοντα
adfici		eri	tis	γ' ενικό οριστικής παρατατικού
somnia	e	ba	mus	β' πληθ. οριστικής παρακειμένου

3. Να συνδέσετε τους αριθμούς με τα γράμματα. Ένα στοιχείο της Β' στήλης περισσεύει:

A

- 1) *Actiacum*
 2) *Athenas*
 3) *species*
 4) *esse*
 5) *eos*
 6) *somno*
 7) *M. Antonii*
 8) *somnii*
 9) *effigiei*
 10) *capitis*

B

- α) ειδικό απαρ. αντικείμενο
 β) έμμεσο αντικείμενο
 γ) γενική της ποινής
 δ) γενική κτητική
 ε) δοτική αντικειμενική
 στ) αιτιατική που δείχνει κίνηση
 ζ) γενική της ιδιότητας
 η) υποκείμενο
 θ) επιθετικός προσδιορισμός
 ι) αντικείμενο
 ια) γενική υποκειμενική

4. Να συνδέσετε τους αριθμούς με τα γράμματα. Ένα στοιχείο της Β' στήλης περισσεύει:

A

- 1) *existimo*
- 2) *excutio*
- 3) *confirmo*
- 4) *adficio*
- 5) *concupio*
- 6) *appareo*
- 7) *aspicio*
- 8) *somnio*
- 9) *excito*
- 10) *inclamo*

B

- α) συλλαμβάνω
- β) κοιτάζω
- γ) σηκώνω
- δ) νομίζω
- ε) επιβεβαιώνω
- στ) ονειρεύομαι
- ζ) φονάζω
- η) καταδικάζω σε θάνατο
- θ) εμφανίζομαι
- ι) συνταράσσω
- ια) περιβάλλω

5. Βάσει του κειμένου να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Ένα στοιχείο της στήλης των απαντήσεων περισσεύει.

Ερωτήσεις

- 1) *Ubi Cassius confugit?*
- 2) *Cur Cassius venit in Graeciam?*
- 3) *Quid is somniavit?*
- 4) *Quid ille homo Cassio respondit?*
- 5) *Nonne terror Cassium concussit?*
- 6) *Quos Cassius inclamavit?*
- 7) *Quis e somno se excitavit?*
- 8) *Quem Cassi servi viderant?*
- 9) *Species ei apparuit semel an bis?*⁸³
- 10) *Quid Cassio accidit?*

Απαντήσεις

- α) *Speciem horrendam.*
- β) *Se esse Orcum.*
- γ) *Certe.*
- δ) *Cassius Parmensis.*
- ε) *Bis.*
- στ) *Periit.*
- ζ) *Athenas.*
- η) *Servos suos.*
- θ) *Quia in exercitu M. Antoni erat.*
- ι) *Nullum hominem.*
- ια) *«Ego Orcus sum.»*

⁸³ semel = μία φορά, bis = δύο φορές

III. Συμπλήρωση κενών

1. Να τοποθετήσετε τα παρακάτω ρήματα στον πίνακα και να συμπληρώσετε τον αντίστοιχο τύπο στους άλλους χρόνους της ίδιας φωνής: *fuera*, *dederat*, *apparuit*, *aspexit*, *adfecit*.

Ενεστώτας					
Παρατατικός					
Μέλλοντας					
Παρακείμενος					
Υπερσυντέλικος					
Συντελ. Μέλ.					

2. Να τοποθετήσετε τα παρακάτω ουσιαστικά στον πίνακα και να συμπληρώσετε τον αντίστοιχο τύπο του αντίθετου αριθμού: *servos*, *timorem*, *somnii*, *nomen*, *species*, *capitis*, *diebus*, *effigiei*, *supplicio*.

Β' κλίση	Αντίθετος αριθμός	Γ' κλίση	Αντίθετος αριθμός	Ε' κλίση	Αντίθετος αριθμός

3. Να συμπληρώσετε τις πτώσεις που λείπουν:

Όνομ. ενικού	Δοτική ενικού	Αιτιατική ενικού	Γενική πληθ.	Αιτιατ. πληθ.	Αφαιρετ. πληθ.
<i>qui</i>					
	<i>ei</i>				
		<i>se</i>			
		<i>quem</i>			
<i>ille</i>					
		<i>eandem</i>			
		<i>neminem</i>			

4. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίνονται μέσα στις παρενθέσεις, τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο.
- α) *In* *adversis amicos* (res, adiuvo⁸⁴ γ' πληθ. παρακ).
- β) *In victoria* (spes, habeo β' πληθ. παρατ.).
- γ) *Romani Catonem* , *quia in* *bon,*
..... (amo παρατ., omnis res, fides) *semper agebat*.
- δ) *In* *sub M. Antonio*⁸⁵ (bellum, pugno γ' εν. υπερσ.).
- ε) *Species* *in somno* (horrendus, rex, appareo γ' πληθ. παρακ.).
- στ) *Vix speciem* , *cum repente timorem ille* (video, concipio).
- ζ) *Cassius in* *cupiebat* (Graecia, confugio).
- η) *Octavianus Cassium* *et* *capitis eum*
(capio μέλλ., supplicium, adificio μέλλ.).
- θ) *Post* *C. Caesaris, multi* *liberos putabant*.
(mors, sum).
- ι) *Valerius Maximus narrat* (Cassius Parmensis, Athenae, confugio).
5. Να συμπληρωθούν τα κενά με τις αντωνυμίες «idem», «ipse» ή «eis» στο σωστό τύπο:⁸⁶
- α) *Aeneas* *mores imposuit*.
- β) *nomen est Cassius*.
- γ) *Reges* *in pugna dimicabant*.
- δ) (γενική πληθ.) *corpus validum est*.
- ε) (γενική ενικ.) *consilium audimus*.
- στ) *Gallorum mores non* *erant ac* (όπως) *Romanorum*.
- ζ) *Femina se* *comparabat cum Nymphis*.

⁸⁴ adiuvo, 1 = βοηθώ

⁸⁵ Υπό τις διαταγές του Μ. Αντωνίου.

⁸⁶ ipse, ei, ipsi, eorum, eius, iidem, ipsam

IV. Άσκηση κατάταξης

Να εντάξετε τις παρακάτω λέξεις στον πίνακα που ακολουθεί: *in, se, ingentis, ad, illi, ex, res, de, paucis, nam, eos, fidem, cum, simul, eius, diebus, et, ibi, similem, vix, repente, tum, sollicitum, capitis*.

ουσιαστικό	επίθετο	αντ/μία	επίρρημα	πρόθεση	σύνδεσμος

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Να εντοπίσετε τους ετερόπτωτους προσδιορισμούς του κειμένου και να τους εντάξετε στον παρακάτω πίνακα, όπως στο παράδειγμα. Να δείξετε με ένα παράδειγμα πώς εκφέρεται ο αντίστοιχος ετερόπτωτος στα αρχαία Ελληνικά.

	Πτώση και είδος	Προσδιορίζει το όνομα	Αντιστοιχία με τα αρχαία Ελληνικά
<i>effigiei</i>	δοτική αντικειμενική	<i>similem</i>	οί πονηροὶ ἀλλήλοις ὅμοιοι

2. Να διορθώσετε τα συντακτικά λάθη που υπάρχουν στις παρακάτω προτάσεις και να δικαιολογήσετε τις διορθώσεις σας:⁸⁷
- α) *Postquam Octavianus exercitum M. Antonium bellum superabat, Cassius in Athenas confugit.*
- β) *Cassius vix se somno dabat, cum repente homo, similem effigiei mortuo ei apparuit.*
- γ) *Quaedam species, faciei horrendae venit. Quam simul videmus, timor concepimus.*
- δ) *Cassius somniare regem mortuos putavit.*
- ε) *Ubi Cassius animo somno dat, iterum eundem effigiem somniavit.*
- στ) *Postquam servos in clamabat, eos de speciem interrogavit.*
- ζ) *Servi Cassium faciei tristis viderunt et eum interrogaverunt: «Quid accidit, domino?».*
- η) *Servi ipsos neminem viderunt et Cassius eos respondit omen accipere.*
- θ) *Octavianus omnes milites se capere cupivit, qui apud exercitus M. Antonio erant.*
- ι) *Paucis post dies Octavianus eum supplicium capite adfecit.*

⁸⁷ α) *Postquam Octavianus exercitum M. Antonii bello superavit, Cassius Athenas confugit.*
 β) *Cassius vix se somno dederat, cum repente homo, similis effigiei mortui, ei apparuit.*
 γ) *Quaedam species, facie horrenda, venit. Quam simul vidimus, timorem concepimus.*
 δ) *Cassius regem mortuorum se somniare putavit.*
 ε) *Ubi Cassius animum somno dedit, iterum eandem effigiem somniavit.*
 στ) *Postquam servos in clamavit, eos de specie interrogavit.*
 ζ) *Servi Cassium facie tristi viderunt et eum interrogaverunt: «Quid accidit, domine?»*
 η) *Servi ipsi neminem viderant et Cassius eis se omen accipere respondit.*
 θ) *Octavianus omnes milites capere cupivit, qui apud exercitum M. Antonii erant.*
 ι) *Paucis post dies Octavianus eum supplicio capitis adfecit.*

ΤΑ ΗΘΗ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ - ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις - ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να μεταφέρετε τα δευτερόκλιτα προσηγορικά ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και να δηλώσετε το γένος τους.
2. Να μεταφέρετε τα τριτόκλιτα προσηγορικά ονόματα του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού (όπου αυτό είναι δυνατόν) και να δηλώσετε το γένος τους.
3. Να κλιθούν και στους δύο αριθμούς τα ουσιαστικά τέταρτης και πέμπτης κλίσης του κειμένου και να δηλωθεί το γένος τους. Αν κάποιο απαντά δύο φορές, εξυπακούεται ότι πρέπει να κλιθεί μία φορά.
4. Των προσηγορικών ονομάτων του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών εφόσον αυτό είναι δυνατόν.
5. Των προσηγορικών ονομάτων του κειμένου που βρίσκονται σε αιτιατική πτώση να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών.
6. Των επιθέτων του κειμένου να γραφεί η ίδια πτώση και στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς.
7. *rei militaris, equestribus proeliis*: Να κλιθούν τα ουσιαστικά μαζί με τα επίθετα που τα συνοδεύουν στον αριθμό που δίνονται.
8. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού. Να δηλώσετε το είδος κάθε αντωνυμίας.
9. Να μεταφερθούν τα ρήματα του κειμένου στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού στην έγκλιση και στο χρόνο που βρίσκονται.
10. Να γίνει χρονική αντικατάσταση των ενεργητικών ρημάτων του κειμένου.
11. Να κλιθούν τα αποθετικά ρήματα του κειμένου στην έγκλιση και στον χρόνο που βρίσκονται.
12. Των ρημάτων του κειμένου να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι και στις δύο φωνές, εφόσον αυτό είναι δυνατόν.

13. Στις παρακάτω ομάδες λέξεων να υπογραμμίσετε τις παρείσακτες. Τι κοινό έχουν με τις υπόλοιπες λέξεις της ομάδας και ως προς τι διαφοροποιούνται από αυτές;
- α) *lavantur, arbitrantur, nutriuntur, effeminantur, proeliantur, habentur.*
- β) *pellibus, pedibus, mercatoribus, hominibus.*
- γ) *omnis, turpis, militaris, carnis, lactis.*
- δ) *bellum, pellium, vinum, studium, proelium, fluminum.*
- ε) *arbitrari, importari, proeliari, creari, militari.*
14. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική:
- α) *Poetam curae et miseriae excruciant.*
- β) *Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant.*
- γ) *Venti Aenean in Africam portant.*
- δ) *Regina Aenean amat et Aeneas reginam.*
- ε) *Belua incolis nocet.*
- στ) *Perseus hasta beluam delet et Andromedam liberat.*
- ζ) *Sextus pudicitiam Lucretiae laedit.*
- η) *Illis femina iniuriam aperit.*
- θ) *Carthaginenses Hannibalem in Africam revocant.*
- ι) *Mater liberos nutrit.*
15. Να αντικατασταθεί το ενεργητικό από το αντίστοιχο παθητικό απαρέμφατο και να γίνουν οι απαραίτητες τροποποιήσεις:
- α) *Ille servos puellam ad scopulum adligare iubet.*
- β) *Imperator milites vinum in castra importare vetabat.*
- γ) *Ille legatos legiones in his hibernis conlocare non sivit.*
- δ) *Ego neminem silvas delere patior.*
- ε) *Rex exemplo suo cives servare leges cogebat.*
16. Να ξαναγραφούν οι παρακάτω περίοδοι, αφού μεταφερθούν τα ρήματα στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού (στο χρόνο και στην έγκλιση που βρίσκονται) και γίνουν, όπου χρειάζεται, οι αναγκαίες τροποποιήσεις ώστε οι νέες προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές. Να μη θίξετε τις περιόδους εκείνες που αν τροποποιηθούν δεν παρέχουν αποδεκτό νόημα:
- α) *Populus illius terrae venationi studet.*

- β) *Omnis vita eorum in studiis rei militaris consistebat.*
 γ) *Hi frumento, lacte et caseo nutriuntur.*
 δ) *Lupa pueros lacte nutrit.*
 ε) *Ego carne solum non nutrior.*
 στ) *Illi in fluminibus lavantur.*
 ζ) *Tu in mari et in fluminibus lavaris.*
 η) *Magistratus creantur cum vitae necisque potestate.*
 θ) *Milites fortiter proeliantur.*
 ι) *Vir ille magnus habetur.*
 ια) *Vos pro hostibus habemus.*
 ιβ) *Vino, ut illi arbitrantur, homines remollescunt atque effeminantur.*
17. Να ξαναγράψετε τα παραδείγματα, αφού αντικαταστήσετε τα ρήματα στους γνωστούς σας χρόνους:
- α) *Illi magistratus cum magna potestate creant.*
 β) *Vos fructibus solum vos nutritivistis.*
 γ) *Nos pro hostibus habent.*
 δ) *Civitas bellum gerebat.*
 ε) *Vita in venationibus consistit.*
18. Να μεταφέρετε στην αντίστοιχη πτώση ή στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού τους κλιτούς τύπους των παρακάτω προτάσεων. Να μη θίξετε τους τύπους εκείνους, που αν μετασχηματισθούν, προκύπτουν προτάσεις νοηματικώς εσφαλμένες.
- α) *Hostes pedibus proeliantur.*
 β) *Civitas in magno periculo fuit.*
 γ) *Illi in fluminibus lavantur et locis frigidissimis pelles solum habent.*
 δ) *Hi, quorum vita in studiis rei militaris consistit, audacia proeliantur.*
 ε) *Haec res turpis et iners ab his habetur.*
 στ) *Vos hostes a nobis habemini.*
 ζ) *Bellum geritur et terror omnes occupavit.*
 η) *Incolae eius terrae agriculturae studebant.*
 θ) *Illi hac re viros remollescere arbitrantur.*
 ι) *Homo, ut Germani arbitrantur, vino effeminatur.*

19. Να επιφέρετε τις απαιτούμενες διορθώσεις ώστε οι προτάσεις που ακολουθούν να είναι συντακτικώς και νοηματικώς αποδεκτές. Αν κάποια πρόταση είναι αποδεκτή, να μην την θίξετε:
- α) *Vita incolarum illae terrae in agricultura et in venatione consistebant.*
 - β) *Germani in locos frigidos solum pelles habebant.*
 - γ) *Germani homines ingentis magnitudinis existimantur.*
 - δ) *Germani in locis frigidissimis se tenent et in flumina lavamur.*
 - ε) *Germani venationis et studiis rei militaris amabant.*
 - στ) *Mercatores vinum in terra Germanorum non importamini.*
 - ζ) *Germani vino homines remollescere arbitratur.*
 - η) *Illi a mercatoribus vinum ad se importare non sinebant.*
 - θ) *Illi mercatores vinum ad se importare non sinebant.*
 - ι) *Vos frumenti et fructibus nutrimini.*
20. Να χαρακτηρισθούν οι ομοιόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί του κειμένου.
21. Να χαρακτηρισθούν οι ετερόπτωτοι ονοματικοί προσδιορισμοί του κειμένου.
22. Να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των τύπων που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση.
23. Να χαρακτηρισθούν συντακτικώς οι τύποι που βρίσκονται σε πτώση αιτιατική και να δικαιολογηθεί η πτώση τους.
24. Να προσδιορίσετε το είδος του απαρεμφάτου του κειμένου και να δικαιολογήσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκεται.
25. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και να προσέξετε τη σύνταξή τους.
26. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
27. Να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου και να προσδιορίσετε το είδος τους.
28. Να εντοπίσετε τις λέξεις του κειμένου που έχουν ετυμολογική σχέση με αντίστοιχες λέξεις της Ελληνικής (αρχαίας και νέας).

29. Να μεταφραστούν στα Λατινικά οι προτάσεις:
- Οι κάτοικοι ασχολούνται με τη γεωργία και με το κυνήγι.*
 - Οι Γερμανοί πιστεύουν ότι με το κρασί οι άντρες γίνονται μαλθακοί και εκθηλώνονται.*
 - Οι Γερμανοί αγαπούν τις ιππομαχίες, αλλά συχνά μάχονται πεζοί.*
 - Όταν βλέπουν τον κίνδυνο να πλησιάζει, δεν καταλαμβάνονται από φόβο.*
 - Οι Γερμανοί, επειδή τρέφονται με γάλα, τυρί και κρέας, δεν ασχολούνται με τη γεωργία.*
30. Με τις ομάδες λέξεων που σας δίνονται να κατασκευάσετε ισάριθμες αποδεκτές προτάσεις, αφού τοποθετήσετε την κάθε λέξη στον κατάλληλο τύπο και στην κατάλληλη θέση. Τα ρήματα να τεθούν σε οριστική παθητικού ενεστώτα. Να προσέξετε ώστε το νόημα να είναι αποδεκτό:
- magistratus, a, creo, populus.*
 - nutrio, puer, lac.*
 - vinum, homo, effemino.*
 - is, habeo, res, turpis, iners, et.*
 - puella, in, flumen, lavo.*
31. Με ποια πρόταση ισοδυναμεί ο επιρρηματικός προσδιορισμός «locis frigidissimis»,⁸⁸

2. Ερωτήσεις - ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Συμπλήρωση κενών

Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Τα ρήματα με τα οποία θα συμπληρώσετε τα κενά, να τεθούν, κατά την κρίση σας, σε οριστική ενεργητικού ή παθητικού ενεστώτα. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές:

- Terror militum, quia ei adversarios homines magnitudinis esse (animus, arbitror, invado, ingens)*
- Germani in se lavabant et locis frigidis solum habebant. (flumen, pellis, animal)*

⁸⁸ Βλ. Μ. Πασχάλης - Γ. Σαββαντίδης, *Λατινικά Λυκείου. Το βιβλίο του καθηγητή*, σ. 48.

- γ) *Antiqui Germani amabant, sed saepe ex equis desiliebant et pedibus cum dimicabant.* (equester, proelium, adversarius)
- δ) *Cum milites adversarios videbant, non concipiebant, sed fortiter propulsabant* (timor, is, advento)
- ε) *Vos non, quia lacte, caseo et carne* (agricultura, nutrio, studeo)
- στ) *Germani venationibus et studebant. Omnis vita in eis studiis consistebat.* (res, militaris, is)
- ζ) *Nos equestribus proeliis saepe ex equis et pedibus (proelior, desilio)*
- η) *Nos ephippiorum rem turpem et esse (arbitror, iners, usus)*
- θ) *Cum homines horrendas species e somno (excito, somnio)*
- ι) *Magistratus cum vitae necisque potestate a , cum civitas in magno periculo (populus, creo, sum)*
- ια) a pericula (audacia, propulso, civis)
- ιβ) *Cum sol, homines ob repentinum monstrum terrore (deficio, occupo)*

II. Ερωτήσεις - ασκήσεις της μορφής «Σωστό - Λάθος»

1. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθές ή εσφαλμένες και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Omnis vita incolarum illius terrae in res militaris consistit.</i>	☐	☐
β) <i>Incolae illius terrae venatione et agricultura student.</i>	☐	☐
γ) <i>Incolae illius terrae venationi student et carnibus nutriuntur.</i>	☐	☐
δ) <i>Incolae illius terrae venationi et agriculturae student.</i>	☐	☐
ε) <i>Cum homines bellum gerunt, omnis vita eorum misera est.</i>	☐	☐

στ) <i>Nemo in liberam civitatem potestatem vitae necisque habet.</i>	☐	☐
ζ) <i>Rex equestribus proeliis ex suo equo fortiter proeliat.</i>	☐	☐
η) <i>In bello Germani magistratus cum vitae necisque potestate creabant.</i>	☐	☐
θ) <i>Quia illi bellum saepe gerunt, non agriculturae studere possunt.</i>	☐	☐
ι) <i>Incolae illius terrae venationibus et agriculturae student.</i>	☐	☐

2. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω προτάσεις ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Germani in mari lavantur.</i>	☐	☐
β) <i>Germanorum vita omnis in agricultura consistit.</i>	☐	☐
γ) <i>Germani non student venationi.</i>	☐	☐
δ) <i>Germani usum ephippiorum rem turpem arbitrantur.</i>	☐	☐
ε) <i>Germani locis frigidissimis pelles solum habent.</i>	☐	☐
στ) <i>Germani mercatores ad se vinum importare non sinunt.</i>	☐	☐
ζ) <i>Germani vino homines remollescere atque effeminari arbitrantur.</i>	☐	☐
η) <i>Germani in fluminibus lavari amant.</i>	☐	☐
θ) <i>Magistratus Germanorum potestatem vitae necisque habent, cum civitas bellum gerit.</i>	☐	☐
ι) <i>Germani homines ingentis magnitudinis erant.</i>	☐	☐
ια) <i>Germani pedibus non proeliantur.</i>	☐	☐
ιβ) <i>Germani frumento et fructibus nutriuntur.</i>	☐	☐

III. Ερωτήσεις - Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Το «arbitrari» σημαίνει ό,τι και το:

α) <i>existimare.</i>	☐
β) <i>existimari.</i>	☐
γ) <i>haberi.</i>	☐

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

2. Ο τύπος «lavantur» του κειμένου είναι ρήμα διαθέσεως:

α) ενεργητικής.

β) μέσης.

γ) παθητικής.

δ) ουδέτερης.

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

IV. Ερωτήσεις - ασκήσεις σύζευξης

1. Στηριζόμενοι στο κείμενο να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Δύο από τις προτάσεις που καταχωρίζονται στη στήλη των απαντήσεων δεν ανταποκρίνονται σε αντίστοιχες ερωτήσεις, ενώ μία ερώτηση δεν αντιστοιχεί σε απάντηση.

Ερωτήσεις

- 1) *Cur Germani agriculturae non student?*
- 2) *Quando Germani magistratus cum vitae necisque potestate creabant?*
- 3) *Cur antiqui Germani mercatores vinum ad se importare non sinebant?*
- 4) *In quibus rebus Germanorum vita consistit?*
- 5) *Ubi Germani lavantur?*
- 6) *Habentne usum ephippiorum rem turpem Germani an Romani?*

Απαντήσεις

- α) *Quia viros vino remollescere atque effeminari existimabant.*
- β) *In venationibus atque in studiis rei militaris.*
- γ) *Cum civitas bellum gerit.*
- δ) *In fluminibus.*
- ε) *Quia, ut arbitrantur, mercatotes important mores, quibus remollescunt homines atque effeminantur.*
- στ) *Cum civitas bellum gerebat.*
- ζ) *Quia omnis vita eorum in venationibus atque in studiis rei militaris consistit.*

2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τις σημασίες που δίνονται στη Β΄ στήλη αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχει μία σημασία της οποίας δεν δίδεται η αντίστοιχη λατινική λέξη, την οποία θα πρέπει να συμπληρώσετε, ενώ στην Α΄ στήλη υπάρχει μία λατινική λέξη της οποίας δεν δίδεται η αντίστοιχη σημασία, την οποία επίσης θα πρέπει να συμπληρώσετε:

A	B
1) <i>agricultura</i>	☐ παγωμένος
2) <i>caseus</i>	☐ εκθηλύνω
3) <i>frigidus</i>	☐ ποτάμι
4) <i>desilio</i>	☐ νομίζω
5) <i>arbitror</i>	☐ έμπορος
6) <i>sino</i>	☐ επιτρέπω
7) <i>remollesco</i>	☐ τυρί
8) <i>flumen</i>	☐ γεωργία
9)	☐

3. Βάσει του κειμένου να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τους όρους της Β΄ αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν τέσσερις όροι των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λέξη.

A	B
1) <i>re</i>	☐ γενική αντικειμενική
2) <i>locis</i>	☐ υποκείμενο
3) <i>homines</i>	☐ γενική υποκειμενική
4) <i>carne</i>	☐ αντικείμενο
5) <i>turpis</i>	☐ αφαιρετική του τόπου
6) <i>agriculturae</i>	☐ αφαιρετική του τρόπου
7) <i>ephippiorum</i>	☐ γενική διαιρετική
	☐ κατηγορούμενο
	☐ αφαιρετική της αιτίας
	☐ επιθετικός προσδιορισμός
	☐ αφαιρετική του μέσου

4. Να γράψετε μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λατινικής περιόδου. Υπάρχουν τέσσερις περίοδοι στα Ελληνικά των οποίων δεν δίδονται οι αντίστοιχες στα Λατινικά.

A

B

1) <i>Incolarum vita omnis in venationibus
atque in agricultura consistit.</i>	☐ Οι Γερμανοί στις ιππομαχίες δεν πολεμούν μόνο από τα άλογα αλλά και πεζοί.
2) <i>Gentes feroces huius terrae non
agriculturae sed venationibus
student.</i>	☐ Ο άνθρωπος δεν τρέφεται μόνο με κρέας, αλλά και με γάλα, τυρί, καρπούς, δημητριακά και λοιπά.
3) <i>Homo carne solum non nutritur,
sed etiam lacte, caseo, fructibus,
frumento et ceteris.</i>	☐ Τα άγρια έθνη αυτής της χώρας δεν ασχολούνται με τη γεωργία αλλά με το κυνήγι.
4) <i>Germani equestribus proeliis non
solum ex equis sed etiam pedibus
proeliantur.</i>	☐ Όλη η ζωή των κατοίκων περιορίζεται στο κυνήγι και στη γεωργία.
5) <i>Cum civitas horum bellum gerit,
magistratus cum magna potestate
creantur.</i>	☐ Όταν η χώρα τους κάνει πόλεμο, εκλέγουν άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου.
☐ Η ζωή όλων των κατοίκων περιορίζεται στο κυνήγι και στη γεωργία.
☐ Όταν η χώρα τους κάνει πόλεμο, εκλέγουν άρχοντες με απεριόριστη εξουσία.
☐ Ο άνθρωπος δεν τρέφεται μόνο με κρέας, αλλά και με γάλα, καρπούς, δημητριακά και λοιπά.
☐ Τα άγρια έθνη αυτής της χώρας δεν ασχολούνται μόνο με τη γεωργία, αλλά και με το κυνήγι.

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Το «cum» στην πρόταση «Cum civitas bellum gerit» είναι:

- α) πρόθεση.
- β) χρονικός σύνδεσμος που δηλώνει αιφνίδιο γεγονός (cum inversum).
- γ) χρονικός σύνδεσμος που δηλώνει επανάληψη.

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

2. Η λέξη «equestribus» του κειμένου είναι:

- α) δοτική πληθυντικού θηλυκού γένους.
- β) αφαιρετική πληθυντικού αρσενικού γένους.
- γ) δοτική πληθυντικού ουδέτερου γένους.
- δ) αφαιρετική πληθυντικού ουδέτερου γένους.
- ε) αφαιρετική πληθυντικού αρσενικού γένους.
- στ) αφαιρετική πληθυντικού θηλυκού γένους.

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

3. Ο τύπος «proeliantur» του κειμένου είναι ρήμα διαθέσεως:

- α) ενεργητικής.
- β) μέσης.
- γ) παθητικής.
- δ) ουδέτερης.

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

4. Το ρήμα «remollesco» είναι ρήμα διαθέσεως:

- α) ενεργητικής.
- β) μέσης.
- γ) παθητικής.
- δ) ουδέτερης.

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

5. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Τα ρήματα με τα οποία θα συμπληρώσετε τα κενά, να τεθούν σε οριστική παθητικού ενεστώτα. Να δικαιολογήσετε την πτώση των ονομάτων καθώς και το πρόσωπο των ρημάτων που επιλέξατε. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές.
- α) *In* *pericula audacia* (αφαιρ.) (bellum, propulso)
- β) *Hic ab illo* *ut magister a* (honoro, puer)
- γ) *Civitas* (contineo, lex)
- δ) *Leges a bonis* *libenter* (vir, servo)
- ε) *Iniuria ab illis*, *populus* *et* *imperium adimit.* (concito, rex, aperio)
- στ) *Omnes gentes feroces ab* *bello* (imperator, supero)
- ζ) *Nos a* *in patriam* (revoco, magistratus)
- η) *Vos e somno* (pavidus, excito)
- θ) *Ille equestribus proeliis fortiter* (proelior)
- ι) *Nos viros vino* *atque* *non* (arbitror, remolesco, effemino)